

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 236

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 25-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 8, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, 14. in 15. oktobra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Mrzlična posvetovanja v Berlinu

Prilakujejo se usodne odločitve o nadaljnjem razvoju — Pri mirovni konferenci bi morali sodelovati tudi zastopniki Poljske in Češkoslovaške — Poostrene operacije na morju — Pojasnila o preseljevanju Nemcev — Položaj pogajani o Finski

Zavezniški pogoji za pogajanja

LONDON, 14. oktobra. V zvezi z zadnjim Chamberlainovim govorom nastajajo v tujakšnih poučenih krogih, da nikakor ne pomeni, da Anglija in Francija kratkoma odbijata vsako misel na pogajanja z Nemčijo. Nasprotno, obe vladi sta slej ko prej pripravljene sprejeti in resno preučiti vsako novo pobudo z nemške strani, ki pa bi morala biti taka, da bi omogočala razpravo. Z drugimi besedami se to pravi, da bi Anglija in Francija bili takoj pripravljeni pričeti pogajanja, ako bi Nemčija izjavila, da sprejme angleške in francoske mirovne pogoje kot bazo za mirovno konferenco. Na tej konferenci bi pa bili zastopani prav tako kakor Angleži, Francozi in Nemci tudi zastopniki Poljske in Češkoslovaške. Brez njihovega pristanka Anglija in Francija ne bi sklenili nobenega dogovora, ki bi se nanašal na njihove interese.

Kaj se pripravlja v Berlinu?

BERLIN, 14. okt. V zadnjih 24 urah je Hitler ves čas konferiral s svojimi svetovalci. V diplomatskih krogih mislijo, da se bo v toku današnjega ali pa jutranjega dneva zgodilo nekaj zelo važnega na diplomatskem področju. DNB tudi zanaša, da bi Nemčija prošila UDA in Roosevelta za posredovanje. Včerajšnja izjava šefa nemškega tiska dr. Dietricha, v kateri je dejal, da je sedaj samo še od Roosevelta odvisno, če bo svet mogoče rešiti pred katastrofo, je bila napačno razumljena.

Bastianinijska misija v Londonu

LONDON, 14. oktobra. Novi italijanski veleposlanik na Angleškem Bastianini je prišel danes v London. Kakor poročajo Reuter, je prinesel Bastianini s seboj spomenico italijanske vlade, da bi izročil angleškemu zunanjemu ministru lordu Halifaxu. V tej spomenici so vsebujejo predlogi za rešitev mednarodni položaj in stavljeni so v njem tudi predlogi za rešitev spornih zadev brez nadaljnjih vojn. Vsekakor pa ti italijanski predlogi niso v nikakoli zvezi z nemškimi

mirovnimi predlogi in tudi ne s Hitlerjevo mirovno akcijo, ampak se v marsičem od nje zelo bistveno razločujejo. Bastianinijska misija v Londonu bo zato nedvomno velike važnosti, ako ne v drugem, vsaj za nadaljnji razvoj razmerja med Italijo in Veliko Britanijo.

Ruski rušilci v Tallinu

TALLIN, 14. okt. Havas. Trije ruski rušilci najnovejšega tipa iz l. 1937 so danes pod poveljstvom kapitana Petjuhova pristigli v tujakšnje pristanišče na uradni obali estonski vlad. Ruske ladje ostanejo tu več dni.

SENATOR TAFT ZA ROOSEVELTA

WASHINGTON, 14. oktobra. Havas. V debati o nevtralnem zakonu v Senatu je republikanski senator Taft izjavil, da bo najbrže tudi eden od kandidatov za predsednika USA pri volitvah leta 1940, pobijal embargo na orožje, ki je samo v prilogi napadalca, a na škodo miroljubnih narodov. Taft se je ognjevarno zavzemal za ukinitve embarga, po čemur bi bilo možno ostati pri govoru izjavil: Predsednik USA je izrazil svoj sklep, da USA v sedanjem evropskem konfliktu ostanejo ob rokah. Jasno je, da to njegovo obveznost ni sprejememo. Za Taftom je govoril republikanski senator Nye, zastopnik države Dakote, ki se je izjavil proti ukinitvi embarga, češ da bi sicer nastala velika nevarnost za gospodarsko neodvisnost USA.

Mariborska rapoved. Prevladovalo bo oblačno in malo vetrovno vreme. Obeta najvišja temperatura 15,8, danes najnižja 8,4, jutri 17.

Pariz, 14. okt. Devize: London 17,75, New York 44,4, Amsterdam 22,50, Stockholm 106,4, Oslo 104, Kopenhagen 86, Buenos Aires 105.

Litva bo zahtevala Klaipedo in Suvalke

RIGA, 14. oktobra. Exchange Telegraph poroča: Iz zanesljivega vira se izve, da bo po sporazumu med Kaunasom in Moskvjo Litva stavila že v prihodnjih dneh Nemčiji zahtevo, da se ji vrne Klaipeda (Memel) in da dobi tudi mesto Suwalki in okoliško ozemlje, ki je bilo kot del okupirane Poljske v razmejitvi med sovjetsko Rusijo in Nemčijo pridruženo Vzhodni

Prusiji. Kar se tiče Klaipede, gre tu v resnici za sovjetsko akcijo, da dobi v svoje roke tudi to pristanišče, ki edino odpira Litvi pot v svet. V Kaunasu ne dvomijo, da bo Nemčija tej zahtevi ugodila, ker se ne bo mogla upreti volji sovjetske Rusije, zlasti ne v sedanjem položaju, ko najbolj potrebuje njenega prijateljskega.

„Royal Oak“ potopljen

LONDON, 14. okt. Admiraliteta je davi objavila sledeče poročilo: »ANGLESKA VOJNA LADJA »ROYAL OAK« JE POTOPLJENA. POTOPILE SO JO NEMŠKE PODMORNICE. LISTA POGREŠANIH MORNARJEV BO IZDANA V KRATKEM.« TO JE DRUGA VEČJA ANGLESKA VOJNA LADJA, KI SO JO NEMCI POTOPLILI S PODMORNICAMI. »ROYAL OAK« JE BIL VETERAN IZ SVETOVNE VOJNE TER ZE DALJE ČASA STAVLJEN V REZERVO. TEŽAK JE BIL 29.000 TON TER JE IMEL ČEZ TISOČ MORNARJEV POSADKE. STAL JE OKOLI POL MILIJARDE DINARJEV.

Angleži potopili tri nemške podmornice

LONDON, 14. okt. Angleška admiraliteta je najprej objavila, da sta bili večeraj potopljene 2 nemški podmornici. Naknadno pa je admiraliteta javila, da je bila potopljena še tretja nemška podmornica, ki je napadla in potopila neki angle-

ški trgovski parnik, nato pa bila od angleških vojniških ladij potopljena. Ameriški parnik »Prezident Harding« je rešil 36 članov posadke potopljenega angleškega trgovskega parnika.

Vzroki preselitve nemških manjšin v Nemčijo

Težkoče pri preseljevanju baltških Nemcev — Izjava z uradnega mesta v Berlinu o vzrokih in namenih preselitve — Gospodarski moment najvažnejši — Izselilo naj bi se iz Romunije 750.000, iz Jugoslavije 600.000 in iz Madžarske 480.000 ljudi — Pripadniki nemških manjšin, ki so doslej zvesto sledili Hitlerjevemu navodilu, se bodo tudi zdaj gotovo pokorili interesom nemškega naroda in nemške države

RIGA, 14. oktobra. Vladi Estonske in Letonske sta odklonili nemški predlog, da bi se rok za izselitev tamkajšnjih Nemcev podaljšal do leta 1940. Prav tako sta pa prepovedali tudi izselitev nekaterih estonskih in letonskih državljanov, ki so dejansko estonske, odnosno letonske narodnosti, a so tudi hoteli z Nemci v Nemčijo. Velike težkoče so nastale dalje glede mešanih zakonov, v katerih hoče mož, ki je Nemec, v Nemčijo, žena, ki ni Nemka, pa hoče ostati v domovini, ali pa narobe. Vloženih je že več nujnih predlogov za ločitev zakonov in zlasti za delitev otrok.

PARIZ, 14. oktobra. V zvezi z akcijo nemške vlade, da se čimprej presele v Nemčijo vsi Nemci iz baltških, pa tudi iz ostalih držav, piše včerajšnji »Paris Soir«, da to preseljevanje nima samo narodnega ozadja. Mnogo večja je gospodarska važnost te akcije, ker Nemčija ne dobi s to preselitvijo samo nekaj sto tisoč Nemcev, ampak tudi ogromne vsote v tujih devizah, ki jih sedaj tako nujno potrebuje. Vrednost teh deviz se ceni na več ko 20 milijard francoskih frankov.

BERLIN, 14. oktobra. Tuji časnikarji so se z ozirom na preseljevanje nemških narodnih manjšin v Nemčijo obrnili za informacije na merodajno uradno mesto in dobili sledeče pojasnilo: Ko je Nemčija združila v svojih mejah Avstrijo, Sudeje, Gdansk in Klaipedo ter si prisvojila tudi svoj življenjski prostor, mora izvesti še

svoj drugi cilj, da se združijo v Nemčiji vsi Nemci od drugod. To pa je mogoče doseči samo s preselitvijo, ker smatra Nemčija vse druge sedanje meje za dokončne in nima nikjer nobenih teritorialnih zahtev več. Nikakor ni mogoče dopustiti, da bi ti po južnovzhodni Evropi in drugod raztreseni Nemci ostali za vselej narodna manjšina. Preselitev Nemcev iz južnovzhodne Evrope ima pa še drug namen na gospodarskem področju. Res je sicer, da so odnosi Nemčije z Madžarsko, Jugoslavijo in Romunijo najbolj in ni vzrokov za pritožbe, vendar je pa treba ugotoviti, da je medsebojno izmenjavanje blaga vedno manjše. Nemčija želi slej ko prej ostati kupec agrarnih produktov teh treh držav. Zaradi znižanja nemškega izvoza v te države je padel močno tudi priliv deviz, a izvozniki zahtevajo od Nemčije, kakor tudi od ostalih držav, da plačajo v gotovini, t. j. v devizah, zato je Nemčija prisiljena pribaviti si te devize na nov način. V tem je tisti globlji, gospodarski pomen načrta za izselitev nemških narodnih manjšin iz omenjenih držav. Njihova posestva, podjetja in dobroimetja v bankah se bodo zamenjala za devize, s katerimi bo Nemčija mogla plačati dobave iz teh držav. Premožnje Nemcev v Madžarski, Jugoslaviji in Romuniji je preračunano na več milijard mark, in s tem bo Nemčija za daljšo dobo popolnoma oskrbljena z dobavami življenjskih potrebščin, ker tudi te države same niso v stanju, da bi pla-

čale nemško posest v gotovini. Izseljenici pa bodo dobili v Nemčiji seveda popolno odškodnino za vse, kar so pustili v dosedanjih domovini. Kmetje bodo naseljeni kot kmetje največ na zahodnem Poljskem, trgovci po mestih itd., kjer bodo izpodrinili Žide. Vsi Nemci se pa morajo na drugi strani tudi zavedati, da je vse to potrebno v interesu nemškega naroda in da se izvršuje po želji in pod vodstvom vodje Hitlerja. Zaradi tega je nemška vlada prepričana, da bodo pripadniki nemških manjšin v teh državah zvesto sledili klicu za preselitev. V poštev prihaja 750.000 Nemcev v Romuniji, 600.000 v Jugoslaviji in 480.000 na Madžarskem. Doslej so vsi ti Nemci disciplinirano sledili vsem navodilom vodje nemškega naroda, zato ne more biti nobenega dvoma, da bodo tudi sedaj, ko bodo prejeli uradni poziv, izvršili svojo narodno dolžnost ter tudi s svoje strani doprinesli to začasno žrtve, ki pa jim bo bogato poplačana.

BUKAREŠTA, 14. okt. Med romunskimi Nemci so bile vesti, da imajo Nemci že pripravljene spiske za preselitev svojih sonarodnjakov iz Romunije v Nemčijo, sprejete z mešanimi občutki. Kot prvi pridejo na vrsto za preselitev nemški državljani, nato romunski državljani nemške narodnosti, ki so v zadnjih letih javno nastopali kot nositelji političnih idej tretjega rajha, nato pa še ostali romunski Nemci.

Uspehi tujih intervencij za Finsko

Sovjetska Rusija bo postopala s Finsko bolj obzirno in previdno, kakor je z baltskimi državami — Uradna finska izjava o možnosti nadaljevanja pogajanj v Moskvi — Ruske zahteve še vedno niso znane javnosti

MOSKVA, 14. oktobra. Včerajšnja sovjetska uradna objava o pogajanjih s Finsko je bila zelo kratka. Objava pravi samo, da je bila finska delegacija sprejeta v Kremlju po Molotovu in da je bil pri sprejemu navzoč tudi Stalin. Prva konferenca je trajala nekaj nad eno uro, a zdi se, da je eden izmed finskih delegatov potem še pozno zvečer znova prišel v Kremelj. Sicer pa vlada na obeh straneh največja rezerviranost glede vsebine in obsega pogajanj. Ta rezerviranost je ostala nespremenjena tudi včeraj, po drugem sestanku v Kremlju, ki se je pričel ob 14. uri. V diplomatskih krogih pa prevladuje mnenje, da bo sovjetska delegacija postopala s Finsko zelo previdno in bo skušala doseči svoje cilje le postopoma, in celo na ta način, da bo dala Finski za vsak pristanek na sovjetske zahteve na drugi strani posebne koncesije, najbrže v obliki revizije dosedanje meje nasproti sovjetski Kareliji.

Stališče sovjetske Rusije nasproti Finski je mnogo težavnejše, kakor je bilo nasproti Estoni, Letonski in Litvi. Podjarmljenju Finske se upirajo složno tako Nemčija kakor vse skandinavske države, Združene države Severne Amerike in seveda tudi Velika Britanija. Posebno neugodno je iznenadil ruske državnike korak ameriškega veleposlanika v Kremlju, ki je interveniral v prilog Finske še preden je finska delegacija stopila v stik s

sovjetskimi diplomati. Kakšna je bila ta intervencija, se z uradnega mesta ne more ničesar izvedeti in tudi sovjetski tisk molči o njej, kakor da je sploh ni bilo, vendar pa ni nobenega dvoma, da je vsaj za enkrat dosegla svoj namen in da je sovjetska Rusija svojo taktiko nasproti Finski zelo omilila.

Ni pa nobenega dvoma, da bo sovjetska Rusija vsaj postopoma skušala doseči svoj cilj, ki obstaja v tem, da dobi v svoje roke tudi finska pomorska oporišča in si zavaruje svoj dominantni položaj na Baltu še s severne strani. Kdaj in v kakšni obliki se bo to zgodilo, za enkrat ni mogoče prerokovati. Tudi glede vesti, da si je sovjetska Rusija postavila za cilj doseči znova vse tiste meje, ki jih je imela prej carska Rusija, v Kremlju molče in jih niti ne zanikujejo niti ne potrjujejo.

HELSINKI, 14. okt. DNB. Finska vlada je izdala tole poročilo o finsko-ruskih pogajanjih v Moskvi: Vlada je temeljito preučila, sovjetske predloge in prišla do zaključka, da Finska lahko nadaljuje pogajanja.

OSLO, 13. okt. Reuter. Govor finskega zunanjega ministra Erkka, ki naj bi ga imel na Amerikance, a ga nemške radiopostaje niso hotele oddajati, je bil danes za Ameriko prenešen od tukajšnje radiopostaje, in sicer po posnetku na gramofonski plošči.

STOCKHOLM, 14. okt. Reuter. Po uradnem sporočilu finske vlade finska delegacija v Moskvi ni prejela od Stalina ultimata, marveč spomenico. V tem uradnem sporočilu je tudi rečeno, da so poročila šefa finske delegacije iz Moskve preučevali v finskem zunanjem ministertvu vso noč do zore. Domneva se, da so vesti o pritisku od strani Rusije prišle zaradi tega, ker je Nemčija prejšnjo noč odklonila po svojih radiopostajah oddajanje govora finskega zunanjega ministra Erkka za ameriške poslušalce.

STOCKHOLM, 14. okt. Reuter. Še ni točnih podatkov o tem, kaj zahteva Rusija od Finske. V uradnem finskem sporočilu je samo kratko rečeno, da Stalinov memorandum ni imel ultimativnega značaja. V ameriških krogih v Helsinkih pravijo, da je ameriški veleposlanik v Moskvi pri svoji demarši v Kremlju dobil vtis, da želi Rusija priti do sporazuma potom prijateljskih razgovorov. Neka zelo ugledna švedska osebnost je Reuterjevemu poročevalcu izjavila, da če pridejo v vprašanje Alandski otoki, bo Švedska gotovo poslala svoje čete Finski na pomoč.

WASHINGTON, 14. okt. Predsednik Roosevelt je poslal osebno noto komisariju Kalininu glede razgovorov s Finsko, vendar do sedaj še ni dobil odgovora.

Konferenca poglavarjev skandinavskih držav

STOCKHOLM, 14. okt. Švedski kralj je povabil norveškega in danskega kralja ter prezidenta Finske na konferenco v Stockholm, ki bo v torek, 18. t. m. Razpravljali bodo o položaju, ki je nastal zaradi ogražanja Skandinavije s strani sovjetske Rusije.

OSLO, 14. okt. Havas. Zunanji minister Kott je izjavil poročevalcu agencije Havas, da norveška vlada še ni prejela programa za sestanek državnih poglavarjev in zunanjih ministrov skandinavskih držav, ki bo v Stockholmu 18. oktobra. Minister je pristavil: Ta sestanek je v zvezi s sedanjim položajem v Evropi, zlasti pa na severu.

KJEVENHAVEN, 14. okt. DNB. Objava konference vladarjev in državnikov štirih severnih držav je sprožila tu ve-

liko zanimanje in napravila zelo ugoden vtis. Program dela v Stockholmu sicer še ni določen, vendar je jasno, da bodo vse štiri države nastopile složno proti vnanji nevarnosti, ki jim preti tako glede trgovine kakor neodvisnosti. Znova bo naglašena striktna nevtralnost na zunanji. Danski kralj bo odpotoval v spremljstvu zunanjega ministra Munha najbrž v torek na stockholmsko konferenco.

OSLO, 14. okt. Norveški listi z velikim zadovoljstvom pišejo o stockholmski konferenci. Mnenja so, da bo ta manifestacija solidarne nevtralnosti doprinesla k srečnejši bodočnosti evropskega severa. Zunanji minister Kott je zastopnikom tiska naglasil, da se bo konferenca predvsem bavila s sedanjim napetim položajem ob Baltu.

Odmevi Chamberlainove izjave

RIM, 14. oktobra. Rimski listi komentirajo dalje na prvih straneh Chamberlainov govor. Prinašajo tudi izjave, ki jih je dal včeraj dr. Dietrich. V dopisih iz Londona poročajo, da prevladuje v diplomatskih krogih angleške prestolnice prepričanje, da se bliža svetu vojni ciklon. Iz Pariza javljajo, da je francosko-angleška solidarnost znova potrjena in da pričakujejo na zahodu veliko nemško ofenzivo.

PARIZ, 14. okt. Pod velikimi naslovi prinašajo pariški listi komentarje Daldierjevega in Chamberlainovega govora. Iz vseh tolmachenj izzveneva ugotovitev,

da imata tako angleški kakor francoski narod popolno zaupanje v besede obeh državnikov. Chamberlain je govoril iskreno, kakor kak antični državnik pred rimskim senatom. Nikoli ni bila pred rimskim senatom podana svečanejša izjava, kakor v četrtkovem govoru angleškega ministrskega predsednika, Leon Blum piše v svojem listu, da se popolnoma strinja s Chamberlainom, Francija in Anglija hočeta imeti realna, solidna zagotovila za trajni mir. Iz pisanja nevtralnih držav se vidi, da se tudi one boje zavojevalne taktike nasilne politike.

Dramatični beg „Bremena“

LONDON, 14. oktobra. Amsterdamski dopisnik »Daily Herald« poroča o potovanju znanega nemškega veleparnika »Bremen« iz Amerike v Evropo ob izbruhu vojne, in sicer na podlagi izpovedi kuharja Edwarda Posta. Post je prispel v Amsterdam iz Murmansk, kjer je sedaj »Bremen« zasidran. Čim so ameriška oblastva dala parniku dovoljenje, da sme odpluti iz New Yorka, pravi Post, je parnik 30. avgusta odplul s polno paro na Ocean. Samo kapitan Arons je vedel, kam vodi naša pot. Bili smo vznemirjeni, ker ni bilo na parniku niti enega potnika. Naslednjega dne smo prebarvali ves parnik s sivo barvo. Dne 3. oktobra je zbral kapitan na krovu vse moštvo in obrazložil položaj, iz katerega se bo težko izvleči. Vsak dan smo se vadili v manevriranju z reševalnimi čolni. Na srednjem

delu ni bilo nikogar, ker smo se bali, da bi parnik naletel na mino. Po dolgem potovanju vzdolž norveške obale smo nazadnje le srečno prispeli v rusko pristanišče Murmansk. Posadka je pa morala čakati tam več dni, preden je bila puščena na kopno.

RUSKO-LITVANSKA VOJAŠKA POGAJANJA

KAUNAS, 14. oktobra. Na današnji seji parlamenta je zunanji minister Urbis podal poročilo o posvetovanjih z Rusijo. Podrobnosti sporazuma držijo za javnost še v tajnosti. Litvanski vojaški strokovnjaki so ostali še v Moskvi, da se dokončno domenijo o litvansko-ruski meji. Prihodnji teden bodo prišli v Kaunas ruski strokovnjaki, ki bodo sodelovali v mešani komisiji na terenu samem.

KOMUNISTIČNA ŠPIJONAŽA V AMERIKI

WASHINGTON, 14. okt. Havas. Parlamentarni odbor nadaljuje s preiskavo o delovanju tujih elementov v USA. Odkrita je bila akcija komunistične organizacije, ki je vršila špijonažo v korist Moskve. V Rusijo so poslali ameriški komunisti podrobno poročilo o ustroju in proizvodnji velike železarne v Brooklynu. Zaplenili so tudi več ponarejenih potnih listov na imena umrlih državljanov, s katerimi so se hoteli okoristiti špijoni za pot v tujino.

TROPSKA VROČINA V SIBIRIJI

MOSKVA, 14. okt. DNB. V zahodni Sibiriji in ruski srednji Aziji je zavlada tropška vročina. V Taškentu je toplota včeraj kazal 30° C. Ljudje hodijo v poletnih oblekah. Take vročine v tem času so v teh krajih zelo redke.

ROJSTNI DAN ROMUNSKEGA KRALJA

BUKAREŠTA, 14. okt. Havas. Vrhovni svet stranke narodnega preroda je sklican na ponedeljek, 16. oktobra. Kakor je znano, je 16. oktober rojstni dan romunskega kralja Karla.

Romunski strah za Besarabijo

BUKAREŠTA, 14. oktobra. Po romunsko-madžarskem sporazumu, ki je bil dosežen kakor znano po posredovanju Jugoslavije, so pričeli tako prvi kakor drugi umikati svoje čete od meje. Romuni pošiljajo svojo prej nasproti Madžarski zbrano vojsko v Besarabijo, kjer grade velike utrbe na meji proti sovjetski Rusiji. Kljub različnim zagotovilom, ki so

Bodje se vrača praznih ro

MOSKVA, 14. oktobra. Havas. Selbargarskega civilnega letalstva polkovnik Bodjev, ki se je v Moskvi pogajal o rednem letalskem prometu med Moskvo in Sofijo, je včeraj odpotoval domov. Ni bil z njegovim podpisom sporazuma o ustanovitvi letalske proge, ker je sovjetska vlada nujno preveč zaposlena z nujnejšimi in važnejšimi diplomatskimi razgovori. Bodjev bo pozneje znova poslan v Moskvo, da nadaljuje pogajanja. Nova prog naj bi šla od Sofije preko Burgasa in Simeopolja do Moskve.

ODMEVI ZADNJE BITKE NA MORJU

LONDON, 14. okt. Berlinsko letalsko ministrstvo sedaj priznava, da so pri padu 18 nemških letal na angleške vojske ladje padla 4 letala v morje, dve sta morali pristati na Danskem. Nemški parnik je izkrcal tri nemške piloti, ki jih je pobral sredi morja s padlega letala. Nemci javljajo, da je 10 nemških bomb zadelo angleške ladje, angleški mornarici pa te vesti že drugič demantira ter pravi, da ni niti ena bomba padla na kako angleško ladjo.

RENSKI MOSTOVI ZLETELI V ZRAK

STRASBOURG, 14. okt. Po večerji razstrelitvi treh mostov na Renu med Francozov, je ostal samo še most pri Strasbourgu, ki veže Francijo in Nemčijo.

TURSKI OBISK V MOSKVI

ANKARA, 14. oktobra. Havas. Turški kmetijski minister je v spremljstvu poslancev odpotoval v Moskvo na kmetijske razstave. Ta obisk ni v zvezi z bivanjem turškega zunanjega ministra Saradžogla v Moskvi.

NEMŠKE PODMORNICE V KARIBSKEM MORJU

WASHINGTON, 14. okt. Roosevelt je izjavil, da nima nobenih vesti, da bi nemške podmornice v Karibskem morju 6 nemških podmornic, in sicer 1 velika ter 5 malih. Angličani so ujeli nemški parnik »Anconia«, ki je plul pod norveško zastavo.

VARČEVANJE S KOVINAMI NA MADŽARSKEM

BUDIMPEŠTA, 14. oktobra. Havas. Madžarski minister za industrijo je izdal narejlo, ki prepoveduje uporabo bakra, nikla, cinka in še nekaterih drugih kovin razen za dela, ki jih odobri ministrstvo.

PODONAVSKA KOMISIJA

BUKAREŠTA, 14. okt. Havas. Rumunska podonavska komisija je imela včeraj svojo prvo sejo.

ITALIJANSKE PREPOVEDANE LUKAJE

RIM, 14. okt. Havas. Uradni list italijanske vlade objavlja odlok, s katerim je prepovedana tako italijanskim kakor tujim ladjam plovba v teritorialnih vodah luke Augusta na Siciliji in v vodah luke Pantelaria.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V ANGLIJI

LONDON, 14. okt. Reuter. Sinoci se na postaji Blackley ponesrečil ekspresni vlak za Škotsko. Trije potniki so mrtvi, več pa ranjenih. Do nesreče je prišlo zaradi popolne zatemnitve postaje.

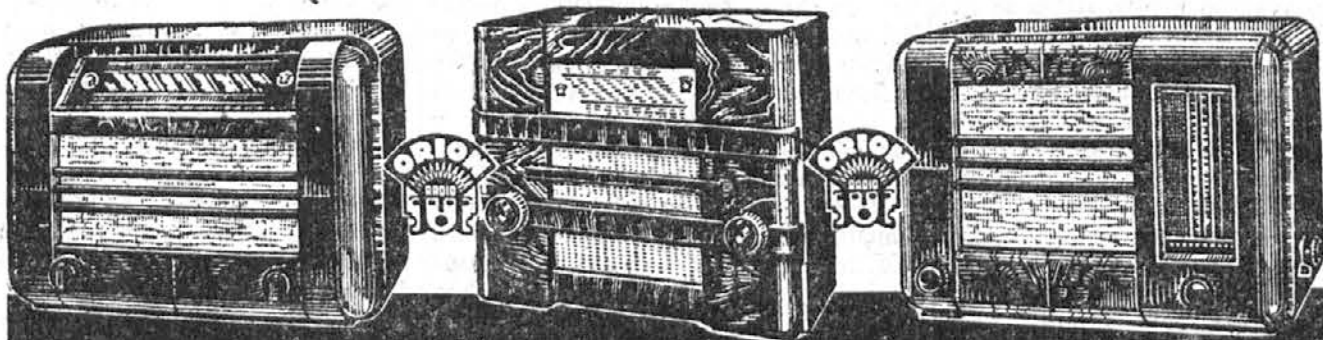
Nevarnost razdora med Turčijo in Rusijo

MOSKVA, 14. okt. Turški zunanji minister Saradžoglu se na začudenje vsega sveta mudi še vedno v Moskvi, ne da bi bil doslej dosežen kak uspeh. Zdi se, da so difference, ki so nastale med Turčijo in sovjetsko Rusijo tako velike, da ni izključen senzacionalen preokret. Vsekakor je gotovo, da bo Saradžoglu, ako ne bo v par dneh dosežen sporazum, odpotoval v Ankaru brez sporazuma. Zdi se, da nastajajo glavne težkoče v ruskih namerah proti Iranu in Afganistanu, ki sta s Turčijo zvezana s prijateljskimi pogodbami. Turčija neče pristati na to, da bi se popolnoma udejstvovala Rusiji, Rusija pa zahteva od Turčije, da se loči od

Anglije in Francije. Toda ti dve sta njeno važnejši in ni izključeno, da bi angleški in francoski vojski v nekakšnem poznejšem konfliktu igrati važno vlogo kot baza za vezniške vojske v Prednji Aziji.

POPOLNOMA NASPROTNA TRDITEV

CARIGRAD, 14. okt. Reuter javlja, da je sovjetsko-turški pakt, ki bo v kratkem podpisan, v popolni moniji s pakti Turčije z Veliko Britanijo in Francijo. Navzlic vestem, da bo Saradžoglu danes odpotoval iz Moskve, javljajo, da bo turški zunanji minister danes pogajanja v Moskvi nadaljeval.

044 CENENI SUPER
Z VELIKIM UČINKOM
045 U UNIVERZALNI SUPER
PO SOLIDNI CENI

ORION PREPRODAJALCI V VSEH VEČJIH MESTIH

Kako so zgrajene orjaške utrdbe Maginotove in Siegfriedove črte na zahodu

Močna veriga glavnih utrdb

Za predbojiščem se pričena pas glavnih utrdb. Zgrajene so cikcakasto, da si lahko medsebojno pomagajo s križnim obstreljevanjem napadajočega sovražnika. Vse te utrdbe so pod zemljo, opremljene s hodniki po več nadstropij, po katerih je mogoče tudi motorni promet. Za prvo stoji v oddaljenosti nekaj kilometrov druga, potem tretja in četrta taka črta. Tri do štiri metre debele strehe iz armiranega betona ščitijo te črte pred napadi težkega topništva in bombardiranjem iz letal. Tu so nameščeni najtežji topovi, ponekod pod močniki oklepi, ki se dvignejo iz tal le za strel, nakar se spet pogreznejo v tla. Vrte se lahko na vse strani. V nižjih nadstropjih so prostori za vse potrebe; tam so dvorane za bivanje vojakov, spalnice, kopalnice, bolnišnice, skladišča orožja, municije in hrane ter stroji za pogon in razsvetljavo. Proti plinu varujejo vojake razen plinskih mask še protiplinska pribežališča in ventilacije. Vse utrdbe so medsebojno povezane s podzemelskimi hodniki. Pod Maginotovo črto je zgrajena podzemeljska ozkotirna železnica, od nje v zaledje, kakor tudi od Siegfriedove, pa vodijo dolgi podzemeljski dohodi, katerih izhodi so skrbno zakriti. Vse je povezano tudi s telefoni.

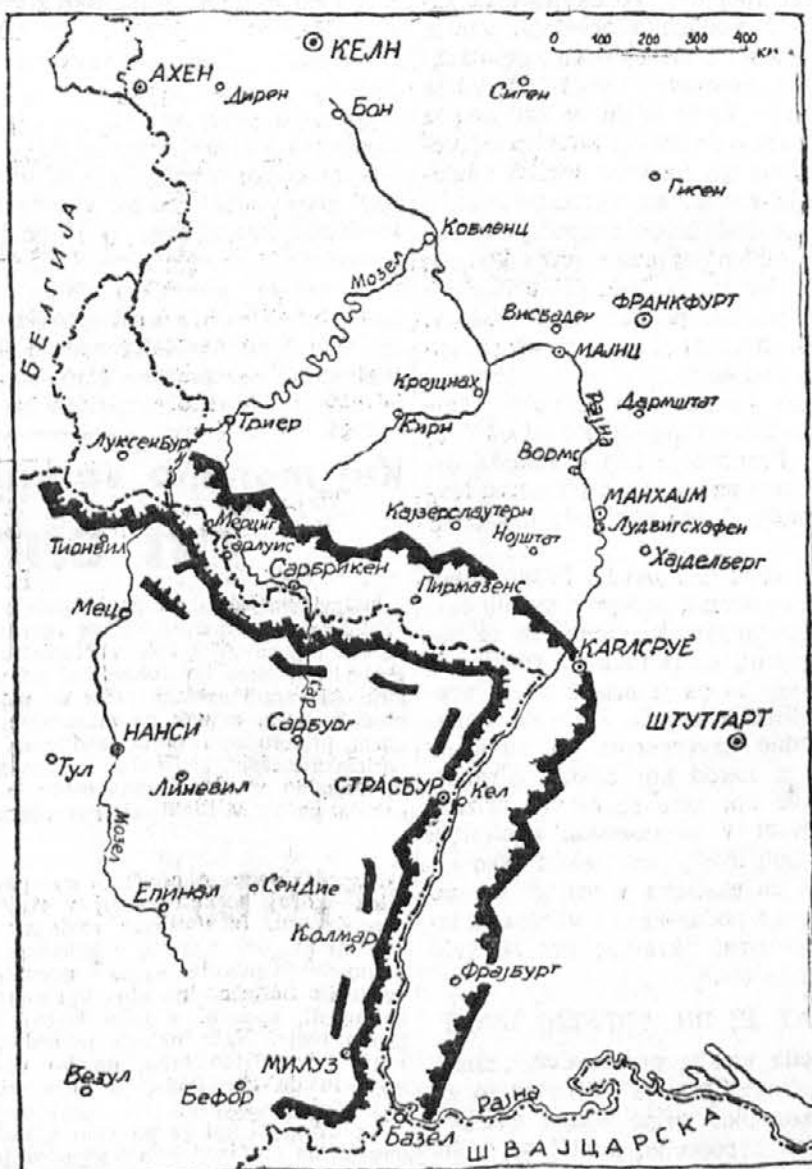
Obramba proti bombnikom

Povsod je obilno poskrbljeno za protiletalsko obrambo. Pri nizkih poletih sovražnih letal se uporabljajo kot obramba strojnice, pri višjih pa mali, srednji in veliki protiletalski topovi, ki streljajo do 8000 m visoko. Prihod letal naznanjajo posebni prisluškovalni aparati, ponoči pa jih osvetljujejo žarometi. Proti sovražnim letalom so na straži tudi lastna letala. Ta so pripravljena na letališčih, ki stoje za utrđenimi črtami in podzemeljskih hangarjih, do katerih ne predre nobena letalska bomba. Tam so tudi dobro maskirane betonske ceste, ki omogočajo naglo premikanje čet vzdolž zaledja in v posamezne odseke utrđenega pasu. Namen teh utrđenih pasov je najprej omogočiti mirno mobilizacijo ob začetku vojne in potem uspešno obrambo pred napadi. Za napade na sovražne postojanke so zgrajeni še posebni podzemeljski hodniki, ki vodijo v predbojišče ter še dalje in omogočajo ne samo premik čet, ampak tudi strojin in topov, deloma celo manjših tankov. Topovi so razvrščeni tako, da jih pride na vsak kilometer 300 do 500.

Ob vsem tem je razumljivo, da tu ni mogoča nobena »bliskovita vojna«, ampak je treba rušiti obrambne črte kos za kosom. Ena sama ofenziva bi požrla do milijon vojakov, pa še ni gotovo, da bi se dosegel uspeh.

Kakšno je vmesno bojišče

Bistvene poteze utrdi obeh črt so enake, različne so pa podrobne izvedbe. Kar

Slagfriedove utrdbes

Siegfriedove utrdbe

Nemčija je pričela uvodne priprave za izgraditev svoje trdnjavske črte šele leta 1871, a komaj v juniju lanskega leta je bilo razglašeno, da so se pričela tudi že delna na ozemlju. Letos spomladi so bili prvi deli utrdbenega pasu, ki je dobil po imenu nemškem pravliječnem junaku Siegfriedova črta, že dogotovljeni. Tjerja ob luksemburški meji. Da je bilo iz ogromna dela mogoče izvršiti v tako kratkem času, je bilo stalno na delu 100.000 delavcev in 100.000 mož delovne vojske. Nemški trdnjavski pas Siegfriedove črte se pričinja pri mestu Waldshut in poteka v zahodni smeri vzdolž švicar-

je najvažnejše, je pa to, da leži med obema sovražnima si pasovoma kot največja ovira za obojestransko napadanje veletoč Ren. Reki Lauter in Saara nista tako pomembni, toda še vedno važni ločnici. Prednjo stran utrdbenih pasov tvori tako imenovano predbojišče, široko okoli

tudi mnoge betonirane postojanke za strojnice, protitankovske topove, metalce min, protiletalske topove, opazovalnice in prisluškovalnice. Upirajo se lahko lahke-
mu in srednjemu topništvu. Te postojanke so tako maskirane, da jih sovražnik težko opazi.

Simpatije, interesi ameriških Zedinjenih držav

Američani ne morejo dopustiti, da bi se porušil sedanji anglosaški svetovni red — Simpatije do Roosevelta

V sedanji evropski in svetovni vojni zapletenosti obstajajo tri postavke, brez katerih so težke zanesljive kombinacije. Te tri postavke so Rusija, Italija in Zedinjene države Severne Amerike. Ves svet se sprašuje, kakšna bo njihova nadaljnja politika, kam se bodo nagnile in kakšni bodo njihovi končni cilji. Med tem pa, ko je glede sovjetske Rusije in Italije vendarle že mogoče ugibati, kaj hočeta, so glede Zedinjenih držav mogoče velike in nepričakovane spremembe. To nam je pokazala tudi zadnja svetovna vojna. Woodrow Wilson je bil leta 1916. izvoljen za predsednika prav zaradi svojih miroljubnih idej nevtralnosti, nekaj mesecev pozneje je pa šla Amerika v vojno, da reši svetu demokracijo!

Po svetovni vojni so se Zedinjene države vedno bolj odmikale od Evrope in prevladovalo je vse bolj in bolj načelo o tako popolnem nevmešavanju, da je bil leta 1937. sprejet znani in prav te dni tolikokrat omenjeni zakon o nevtralnosti, ki je prepovedal ne le vsako vmešavanje v katero koli vojno izven ameriškega kontinenta, ampak celo vsako prodajanje orožja in vojnih potrebščin vsaki vojskuloči se državi. Toda že kmalu po sprejetju tega zakona se je ob priliki japonsko-kitajskega spopada pojavila tendenca, da se ta zakon zopet odpravi. Ideja izolacije se je pričela naglo umikati odporu proti mednarodni brezskrbnosti.

Taki prevrati pa v Ameriki vendarle ne prihajajo sami od sebe in za njih niso vedno ali v prvi vrsti odločilni le gospodarski interesi, kakor se v Evropi često napačno misli. Odmev agitacije je med ljudstvom mogoče šele tedaj, ako že obstaja za to potrebno duhovno razpoloženje. Razpoloženje ameriške javnosti je že po svojih temeljih simpatično za vsako državo, ki je napadena in se mora braniti, zato je tudi logično, da se isto javno mnenje obrne istočasno z enakim

odporom proti vsakemu napadalcu. Ta orientacija javnega mnenja se kaže tudi sedaj nedvoumno. Tudi prezident Roosevelt ne skriva svojih simpatij za Veliko Britanijo in Francijo. Opozicija se pa seveda temu upira, ker ve, da je tudi v svetovni vojni bila Wilsonova simpatija za antanto samo uvod za vmešanje v vojno. Toda ta opozicija je bolj notranje-političnega značaja, kakor načelnega. Tudi Rooseveltovi nasprotniki se po svojih simpatijah ne razločujejo veliko od njega. Ako mu nasprotujejo, delajo to v glavnem zato, ker so strankarsko in osebno proti njemu. Ker pa predstavljajo to opozicijo v prvi vrsti prav tisti, ki bi utegnili od razveljavljanja sedanjega nevtralnostnega zakona največ zaslužiti, je zelo verjetno, da bo njihova opozicija le formalnega značaja in da bo Roosevelt do konca zmagal.

Sicer pa je bilo že leta 1938. razvidno iz premnogih znakov, da nastajajo v Zedinjenih državah mnoge in temeljite duhovne spremembe. Ta preorientacija gotovo še ni taka, da bi javnost bila za kaj več kakor za spremembo nevtralnostnega zakona, toda občutek varnosti in vere v absolutno možnost popolne izolacije izginja. Izdatki za vojsko se stalno večajo. To večanje je za evropske pojme še vedno majhno, toda za Ameriko je nekaj nenavadnega. Pozabiti se namreč ne sme, da ni na svetu države, ki bi bila pa svojem bistvu tako nemilitaristična in neimperialistična, kakor so sedanje Zedinjene države. To se vidi tudi po vojski. USA imajo veliko mornarico in letalstvo, toda njih častniki in vojniki so v bistvu le uniformirani civilisti. Čim slečjeje vojaško suknjo, ne bo nihče mogel ugotoviti, da so kdaj nosili uniforme. To je treba seveda razumeti v duhovnem oziru. Za Američane je značilna ta-le zgodba: Ko je raziskovalec tečajev admiral Byrd nekoč stopil v uniformi v neki

vlak, so potniki mislili, da je s'prevozniki in so se obračali k njemu s svojimi željami, s kakršnimi se obračajo do železniških uslužbencev. Povprečen Američan torej niti častniške uniforme ne pozna.

Kljub vsej absolutni miroljubnosti in neimperialističnosti je pa za vsakega Američana nesprejemljivo in nedvomno eno: da bi se porušil sedanji anglosaški svetovni red. Američan in Amerika sta tem redom tako tesno združena duhovno in gospodarsko, da ne bi pod nobenim pogojem mogla dovoliti, da bi ga kdokoli čil, kar bi se zgodilo, ako bi Velika Britanija v vojni podlegla. Zato se ne smemo nihče varati o tem, da ne bi bilo v Ameriki nobene opozicije več proti intervenciji v vojni, ako bi se ameriško javno mnenje prepričalo, da je Velika Britanija res ogrožena in da ji je treba priskočiti z vsemi silami na pomoč.

Vzroki in načela francoske revolucije

Zanimivo otvoritveno predavanje univ. doc. dr. Frana Zwitterja v Ljudski univerzi

Sinoči je univ. prof. dr. Fran Zwitter na mariborski Ljudski univerzi v otvoritvenem predavanju, ki je bilo dokaj dobro obiskano, govoril o pomenu francoske revolucije.

VZROKI VELIKEGA PREVRATA

Veliki prevrat pred 150 leti je imel vzroke v razkolu takratne države, družbe in kulture. Povsod so se drastično odražale socialne razlike med plemstvom in visoko duhovščino, ki je zavzemala izjemen položaj ter med podložnim stanom (kmetom), ki je obsegal 90 odstotkov naroda. Po mestih so bili cehi, svobodni razvoj je ovirala vezana trgovina. V kulturi je bilo dovoljeno samo to, kar je bilo pogodu katoliškemu naziranj.

PRELOM S STARO MISELNOSTJO

Vse to pa je bilo seveda v nasprotju s silami, ki so začele delovati. V mestih tako zvani višji sloji že davno niso zavzemali več vodilnega položaja, ker je pač zgornja plast meščanstva razpolagala z večjimi gnotnimi sredstvi. Razvil se je neke vrste kapitalizem, v katerem je bil manjši trgovec docela odvisen od veletrgovca. Mnogo so pripomogli k naglemu razvoju kapitalizma kreditni sistem ter najrazličnejši davčni zakupi, ki so dajali privatnikom ogromne dohodke. Obenem pa se je razvijala plast meščanskih inteligenčnih poklicev (zdravnikov, odvornikov itd.), ki je dala kasnejše voditelje revolucije.

Francosko podeželje je delalo za rentnike, ki so živeli v mestih ločeni od svoje zemlje. Francija je bila uradniška država, v kateri pa so ostale plemstvu fevdalne funkcije, ki so postajale dedne sinekure.

V 18. stoletju je doživela Francija velik duhovni prevrat, prelom s starim cerkvenim naziranjem, kateremu so se postavila nasproti gesla razuma, resnice in empirije; vse to pa je prineslo tudi prevrat v političnih krogih. Zmagalo je načelo narodne suverenosti, da stopi na čelo države narod kot celota. Absolutnost države kot take se ni več priznavala, prevrat v ekonomskih naziranjih je vedno bolj uveljavljal fiziokratsko gibanje, češ da eksistira v prirodi utemeljen sistem gospodarskega življenja, ki izhaja iz egoizma. Skratka: gre za svobodno konkurenco.

PREVRAT JE BIL PRESENEČENJE

Revolucija je bila presenečenje, nihče je ni pričakoval. Bila je bolj latentno gibanje kakor plod organizirano delujoče akcije. Njen neposredni povod pa je ležal v finančni krizi, ki je zajela Francijo (polovico proračuna je šlo samo za obrestovanje državnih dolgov itd.).

Revolucijo so rodili odpor privilegiranih slojev proti novim časom, odpor tretjega stanu, dočim je bila v mestih revolucija posledica inflacije in slabih letin. Mnogi, ki so bile prepričani katoliške,

je zajelo revolucionarno gibanje docela spontano: hotele so se otresti vezi gospodstva.

TRI FAZE REVOLUCIJE

Sam potek revolucije ni bil enoten. V prvi fazi revolucije je odločevalo bogato meščanstvo. Kmet je sicer dobil posebno svobodo, desetina pa je ostala. Meščanstvo je izvedlo gospodarsko svobodo, ki pa je rodila inflacijo, ta pa draginjo in špekulacijo. To meščansko revolucijo je pa izpodkopala sabotaža plemstva, pa zunanja vojna, zaradi katere so zmagale radikalne struje, ki so prinesle revolucijo diktature. Premožnejši sloji so privedli Francijo v dobo politične diktature z izjemnimi sodišči. Revolucija se je začela radikalizirati; kmetje so dobili zemljo brez odškodnin, v mestih pa so se fiksirale cene blagu. To revolucijo je začela razkrajati zmaga na zunaj, ko je začelo postajati francosko življenje laagodnejše.

V tretji fazi francoske revolucije (v termidorju) je nastopila znova inflacija, ki je privedla s svetovnimi posledicami do vojaškega udara (Bonaparte).

S francosko revolucijo je bil odstranjen stari gospodarski red ter vpostavljen gospodarski liberalizem, ki je postal značilnost meščanske družbe. Država je postala docela uradniška, brez sinekur. Zmagala so načela enakopravnosti pred zakonom, verska toleranca in kulturna svoboda. Sicer pozneje Napoleon ni hotel ničesar slišati o soudeležbi parlamenta.

Kaj moramo vedeti

pri shranjevanju sadja

Objavljamo kot ponatis iz zadnje številke »Sadjarja in vrtnarja« članek ravnatelja Vinarske in sadjarke šole v Mariboru g. Jos. Priola. Članek bo dobrodošel našemu sadjarju, ki zaradi nastalih prilik ne more takoj prodati sadja, ampak ga mora shraniti. Obenem priporočamo našim sadjarjem in vrtnarjem mesečnik, ki izhaja mesečno s preistro in aktualno vsebino. Letno stane le 25 din, naroča pa se v Ljubljani, Františkanska ul. 6. l.

Nepredvidene okoliščine so povzročile letos skoraj popoln zastoj v našem sadnem izvozu. Iz umljivih razlogov za enkrat ni mogoče uganiti, v kakšnem obsegu bomo mogli jabolka, ki so v nekaterih predelih Slovenije obilno obrodila in so dobre kakovosti, spraviti v teku jeseni in zime preko meje. Naša naloga je sedaj, da to sadje izkoristimo tako, da bo nekaj za leglo in da bo škoda, ki jo utrpimo zaradi slabega izvoza, čim manj občutna. Na drugi strani je pa celo v našem interesu, da ne izvozimo vsega sadja, kajti sadje je presno in predelano v trpežne izdelke (suho sadje, mezge, marmelade, sokovi i. dr.) prvovrstna, zdrava in tečna hrana, ki nam utegne priti še zelo prav, zlasti če pomislimo, da je naša banovina glede proizvodnje živeža pasivna pokrajina in smo primorani zlasti žitarice v velikih količinah uvažati.

Poleg dobro organiziranega sušenja se bomo morali odločiti letos predvsem za

ta pri oblasti in tudi ne o političnih sploščinah, so se pa vendar vedno uveljavljale tendence, ki jih je postavila francoska revolucija; skratka — fevdalizem je bil likvidiran.

SADOVI NOVE DOBE

Francoska revolucija je živa še danes prav zato, ker je prinesla univerzalne ideje, na katere se je poslej vedno in v dno sklicevalo človeštvo. Tudi Wilsonove ideje je že vsebovala francoska revolucija. Vsebovala je plebiscit, pravico do moodločbe narodov ter idejo svetovne zveze narodov. Res je, da so revolucija kot tako pozneje kompromitirali, različnejši elementi kakor strategični, Francije za hegemonijo v Evropi (Napoleon), vendar pa so tendence, ki jo rodila revolucija, ostale ter se znova uveljavljale.

NA PRELOMU

Tudi naša doba živi v prelomu, ki je močno podoben drugi polovici 18. stoletja. Živi v dobi, ko je prišel svet nov svet, iz katere se bo izoblikoval nov svet. Vprašanje je samo, v koliko se bo nova družba oddaljila od osnov francoske revolucije, oziroma se uredila po njih. Slovencem je prinesla francoska revolucija aspekt narodne samoodločbe. Vplivala je posredno na osvoboditev kmetov leta 1848. Kdor ve oceniti, kaj bi pomenila za nas 1918. leta samoodločba narodov, ki jo je postavila francoska revolucija, pač ne more zanikati francoske revolucije kot take.

Zborovanje v Ljutomeru

V nedeljo, 8. t.m., so se zbrali zaupniki iz devetih srezov mariborskega volivnega okrožja v Ljutomeru. Sklicatelj Pavel Horvat je predlagal, da se odpošlje podpredsedniku vlade dr. Mačku brzojavka, kar je bilo soglasno sprejeto. Zborovalci so izvolili za predsednika zboru g. Horvata, za zapisničarja pa dr. Rudolfa Doboviška iz Celja. Predsednik je obrazložil namen sestankov in orisal politični položaj v Sloveniji, ki zahteva združitev vseh narodnih sil in potrebo močne organizacije kmetijske in delavskega ljudstva.

G. Janžekovič Alojz iz Velike Nedelje je podrgel podrobni in obširni kritiki politično delovanje dosedanjih slovenskih političnih voditeljev in zlorabo slovenske kmetijske zveze v politične namene. Poudarjal je potrebo enotne kmetijske fronte, da srne vse delovno ljudstvo v borbi za pravice slovenskega naroda.

G. Gradišnik Fedor iz Celja je v temperamentnih izjavah prikazal 40 letno borbo bratskega hrvatskega naroda in požrtvovalno delovanje narodnih borcev Stjepana in dr. Antona Radića, ki sta od vasi do vasi budila kmečko zavest, končno izvojevala enakopravnost hrvatskemu narodu. Slovenci naj sledijo vzgledu bratov Hrvatov in se družijo v skupno kmečko in delavsko zvezo.

G. Bratko Ivan iz Ljubljane, je v imenu kmečke prosvete govoril o smernicah bodoče slovenske kmečke stranke ter zlasti poudarjal, da morata kmet in delavec skupno delati.

Z lepim in globokim govorom je veleč. g. župnik dr. Tinko Povše iz Koštel prikažal socialno borbo Odrašenika, kojega večne resnice so danes bolj uvaževanja potrebne, kakor kdaj koli in prikazal potrebo skupnega delovanja vsega delovnega ljudstva za doseg narodnih in socialnih pravic. Prečital je tudi pismo tov. Antona Strgarja iz Zapršiča.

V živahno debato so posegli Zerjav Ivan iz Brezje, Jošt Martin iz Zalca, Tome iz Maribora, za ZDL, Plemenitaš Vinko iz Rogaske Slatine ter učitelj Kosi iz Male Nedelje. Vsi so se strinjali v tem, da je nujno treba združiti vse kmete in delavce v enotno politično organizacijo, ne glede na dosedanjo politično pripadnost. Slišale so se tudi ostre obsodbe nepravilnega in nespodobnega delovanja začasnega vodstva SKS v Ljubljani, g. dr. Lončarja in Kreutzerja.

Sestavil se je končno začasni delovni odbor za mariborsko volivno okrožje z nalogo, da izvede organizacijo kmečkega in delovnega ljudstva na deželi.

Novice

Nova šolska trdnjava na Kozjaku

Počasi uro hoda severozahodno od cerkvice Sv. Treh kraljev nad Marenbergom in pol ure zahodno od Radla je 600 m visoka in sončna gorska planota s temkovo kmetijo. Za sadovnjakom se dvigajo ponosno enonadstropno šolsko poslopje, ki ga gradi Družba sv. Cirila in Melohija. Je to že njena tretja šolska zgradba na Kozjaku, tik ob jezikovni meji.

Družba se ni plašila nešteti zaprek, ki so občutno podražile gradivo in delo. Vztrajala je na potu k cilju, ki si ga je bila stavila za letošnji: spraviti novo šolsko stavbo pod streho. Z današnjim danem se poslovijo od stavbe zidarji, tesarji in kleparji. Čez njeno blesteče rdečo streho bo nebo razgrnilo belo odejo, pod katero bo prezimila in čakala prihodnje pomladi, ko bodo pridne roke dokončno oblikovale njeno vnanost in notranost ter jo usposobile, da sprejme pod svojo streho šolsko mladež.

Pred tednom so delavci na visokem mahu pritrdili smrečico s trakovi v naravnih barvah, vrh strešnika pa državno

zastavo v znak običajnega »likofa«, to je pogostitve delavstva, ki vidi v tem priznanje za svoj trud. Blizina državne meje je dala temu slavlju tudi narodnostni pomen, česar so se vodstvo družbe, članice in člani obeh mariborskih podružnic in z njimi Ljudska samopomoč v Mariboru s svojimi odborniki zavedali v polni meri. Meso, klobase, kruh, potice, žlahtna kapljica z Meljskega hriba ter zavoji cigaret so bile telesne dobrine, dočim sta nagovora prvomestnika družbe in njenega odbornika tolmačila de-

lavcem pomen njihovega dela.

Ne samo gola radost in zadovoljstvo, tudi ponos se je odražal na obrazih delavcev, prav posebno še v očeh spretnega tesarskega polirja Pukla, saj so njihovo slavo počastili s svojo navzočnostjo prvomestnik družbe inž. Mačkovešek, glavni tajnik, ravnatelj Gruden, predsednik mariborske podružnice CMD nadz. Tomažič ter gradbeni tehnik Šemrl kot zastopnik gradbenega podjetnika Franja Vrable.

Zadnja pot Steva Stevanovića

Dne 10. t. m. je v Zagrebu umrl eden najuglednejših članov jugoslovanskih novinarjev, Stevo Stojanović, katerega neumorno delovanje na polju socialne pravičnosti in temeljite agrarne reforme bo ostalo trajno v spominu tudi tistih, ki niso imeli prilike priti v stik z nenavadno dobrosrčnim, plemenitim človekom. Bil je nekaj časa tudi dopisnik mo-

skovskega »Slova«, ob izbruhu svetovne vojne je kot prečanski Srb komaj ušel smrti. Bil je aretiran in obsojen zaradi veleizdaje. Njegov pogreb je pokazal, koliko iskrenih prijateljev in znancev je zapustil. Na grobu se je od pokojnega kolege v imenu Slovencev poslovil tudi novinarski tovariš, urednik Tone Gmajner, tajnik sekcije JNU iz Ljubljane.

Zelo dobra sadna letina v Prekmurju

Prekmurje je malo poznano kot vinorodna pokrajina. V razmerju z drugimi vinorodnimi predeli Slovenije daleč za njim. Najbolj je znano po »šmarnci«, ki se je po Prekmurju na široko razpasla, ter ji niso mogle posebno škodovati niti razne oblastvene odredbe kot je kljubovalna tudi mnogim neprijaznostim klime. Vendar pa ima Prekmurje tudi poleg »šmarnci« nekaj prvovrstnih vinogradov v sosednjem okraju. Lendavski okraj z Lendavskim okrajem. Lendovski okraj z Lendavskimi goricami pa je po veliki večini vinogradov zasajen s cepljenimi trtami. Skupno je v Prekmurju od 1150 ha cepljene trte. Na Goriškem je le nekaj nad 50 ha cepljenih sort, vendar so nekateri vinogradi pokazali doseg uspeha ter bi tudi tu mogli pridobiti dobro vino, če bi se posadile cep-
v vrste. Dosedanje pobiranje »šmarnci« je bilo neuspešno, ker ni upo-
niti kmetovega položaja, niti ni-
govorni upoštevali, zakaj je do take
divjakov prišlo ravno najbolj v
Prekmurju. V Prekmurju se je prej do-
vino iz Slovenskih goric, iz okoli-
Strigove ter pred prevratom tudi iz
Matiarske (okolica Blatnega ter Neži-
tadala jezera). Visoka trošarina pa je
mogoč več nabavljati vina, kriza ga je
tega rešila še denarja. Ker ni bil

vzgojen za »abstinenta«, si je pomagal s »šmarnci«. Radi navedenega je naletelo tudi prisilno omejevanje »šmarnci« na odpor. Kmetu se je s tem omejevala možnost, da bi prišel vsaj do »šmarnci«, drugega nadomestila pa ni dobil. Dejstvo je, da je »šmarnci« imela mnogo v zdravstvenem in moralnem pogledu kvarnih posledic, vendar pa taka posilna in enostranska rešitev ni mnogo spremenila kljub temu, da je vzbudila mnogo nezadovoljstva. Ali ne bi mogli mero-
dajni kako poskrbeti za ceneno ali brezplačno nabavo cepljenih sort v zameno za divjake ter po tej poti, s primernim poukom kmetiskim vinogradnikom, naj-
uspešneje likvidirati za vedno proslulo »šmarnci«?

Za letošnji je minula trgateg v starih razmerah. Na zunaj je potekla v tradicionalni dobri volji kljub deževnim dnevom. Vendar je letošnje grozdje dalo manj mošta kot lansko. Zelo dobra pa je bila letos v Prekmurju sadna letina. Posebno jabolka, slive in hruške, ki v ostalem prevladujejo, so bile rodne. Vendar tudi tu ni za prekmurskega gospodarja one koristi, kot bi jo moral imeti. Izvoz je že vsa leta majhen v primeri s količino sadja. Od približno četrtil milijona raznih vrst sadnega drevja v Prekmurju ni bilo še nobeno leto izvoženih več kot 100 vagonov sadja. Blizina inozemskega trga, iz-

redna rodnost ter posebno uspevanje zgodnjih sadnih vrst, bi bili podlaga za mnogo pomembnejši izvoz, ki bi, primer-

Nevzdržne razmere na pošti v Gradišču

Nedavno smo čitali v »Večerniku«, da hodi pošta na Sv. Križ po 2 dni. Tu v Gradišču bi bili zelo zadovoljni, če bi dobili pošto tako hitro. Gradiščani dobimo sobotno-nedeljski »Večernik« in drugo pošto šele v sredo. V Gradišču je pomozna pošta, ki dobiva pošto od pogodbene pošte v Selnici, od tam prinese nosač pomožne pošte iz Sv. Duha pošto na Sv. Duh vsak torek, četrtek in soboto. Po pošto pri Sv. Duhu gre poštni nosač iz Gradišča vsak ponedeljek, sredo in petek. Zgodi se, da dobimo od mariborskih oblasti kak poziv prepozno; človek ima potem dostikrat velike sitnosti in stroške.

Se slabše je s paketi. Če je paket težji od 3 kg, moramo iti sami ponj v 15 km oddaljeno Selnico, če pa hočemo, da ga nam prines nosač pošte, moramo plačati

po 1 din od kg do Sv. Duha, od Sv. Duha v Gradišče za zopet 1 din, tako da nas stane 10 kg težak paket 20 din poleg redne poštna takse.

V 3 km oddaljeni Kapli je pogodbeni pošta. Naša pomožna pošta bi z majhnimi stroški lahko dobivala pošto od Kaple vsak dan. To smo že predlagali, žal bog zaman. Imamo ljudi, ki se bahajo, da so zelo napredni, pa so nasprotni, če ravno bi bila pošta s Kaplo tudi njim v korist. Dobili bi pošto vsaj za en dan prej. Najel naj bi se človek, ki bi stanoval v Gradišču in bi nosil pošto za obe pomožni pošti v Gradišču in Sv. Duhu. Zjutraj bi vzel pošto v Gradišču, šel čez Sv. Duh, vzel tudi tam pošto in nesel v Selnico. Tam bi prevzel spet za obe pomožni pošti, šel nazaj čez Sv. Duh in v Gradišče.

Gradiščan.

Vaš uspeh: mali oglasi v »Večerniku«!

š. shranitvijo, tem večja bo trpežnost
prejka. Prevoz iz sadovnjaka v šrambo
sadje ne polkvari. Jako dobre so v ta na-
po 50 do 70 kg sadja in se nalagajo
v eni ali dveh legah. Tudi ho-
zaboj, ki jih obložimo znotraj
z lepenco (gladka stran navznotraj),
zanje je sadja v prevajanju in tudi za
sadje v šrambi. Za shra-
zanje brez valovite lepence, jih naložimo
v zmetni ter prepeljemo do sadne
vzmeti. Ako moramo uporabljati navaden
voz, si pomagamo tako, da
naložimo sadje na vrve, ki smo
v kripi ali z vozom na leste,
pravilno naložimo. Na dno in na
s plastjo lesne deske, ki jih po-
šrambi ne smemo shranjevati predmetov,
ki razširjajo kakršen koli vonj (krom-
pir, korenje, repa, zelje, petrolej, kolo-
maz i. dr.), kajti sadje — zlasti jabolka
— se tujega vonja v kratkem času navza-
mejo in postanejo čisto neuporabna.

V sadni šrambi naj bo enakomerna nizka toplota, ki ne sme znašati jeseni in spomladi nad 10 stopinj C, pozimi pa ne pod 2 stopinj C. Zračna vlaga naj znaša v šrambi 75—85 stopinj. Če je šramba presuha, poskropimo tu in tam tla s čisto vodo ali razgrnemo po tleh vlažen mah, žagovino ali šoto, predvsem pa zračimo pri vlažnem vremenu. Ker se drži sadje v temni šrambi dalje kakor v svetli, zastrimo okna z lesenimi zapahi, ki jih odpiramo samo kadar zračimo ali potrebujemo v šrambi svetlobo. V sadni šrambi ne smemo shranjevati predmetov, ki razširjajo kakršen koli vonj (krom-
pir, korenje, repa, zelje, petrolej, kolo-
maz i. dr.), kajti sadje — zlasti jabolka
— se tujega vonja v kratkem času navza-
mejo in postanejo čisto neuporabna.

Pred uporabo šrambo temeljito prečistimo in razkužimo, da uničimo razne plesne glivice, bakterije in številske majhne žuželke, ki se v njej zadržujejo. Najprej šrambo dobro zažveplamo, jo pustimo dva do tri dni zaprto, potem jo pa prezračimo. Nato pobelimo strop, stene in tla z apnenim beležem, ki mu dodamo na vsakih 100 litrov 2 kg modre galice. Topel apneni belež, ki si ga pripravljamo sproti z gašenjem živega apna, ima bolj-
še učinek kakor iz apna, ki je bilo že dalje časa ugašeno. Vse lesene dele, stola, lese in police umijemo z vročim 5 odst. lugom ali vročo milnico in jih dobro presušimo.

V šrambi nasipujemo sadje v lesene

predele tri četrta do 1 m visoko. Zaradi lažjega kroženja zraka naj bo med predeli in stenami ter tlemi kakih 10 cm praznega prostora.

Najbolj praktični za shranjevanje so pa holandski zaboji, v katere vložimo skrbno razbrano sadje že kar v sadonosniku, jih prepeljemo in spravimo v šrambo, ne da bi morali sadje še enkrat prekladati. Od stene naj bodo oddaljeni zaboji 10 cm, med skladi pa pustimo 4 do 5 cm prostora, da bo mogoče krožiti zrak. Tudi pri tleh naj bo iz istega razloga 15 do 20 cm praznega prostora. Lese ali police pridejo v poštev le pri manjših količinah sadja in v občutljivih žlahtnih sortah. Zaradi lažjega dela in pregleda morajo biti oddaljene vsaj 30 do 40 cm druga od druge.

Pozimi moramo šrambo od časa do časa zračiti, da ohranimo primerno toplino in vlago, kakor je bilo zgoraj ome-
ženo. Najboljše je, da se prepričamo, kako sadje dozoreva in kako je z gnilobo. Pri tem izločimo vse gnile in nagnile plodove, da nam ne okužijo zdravih in se zrak v šrambi preveč ne poslabša. Če smo sadje trpežnih zimskih sort jeseni, preden smo ga spravili v šrambo, zelo vestno in skrbno sortirali, ne bomo imeli pozimi mnogo opravka z gnilobo in bomo našli kvečjemu le tu in tam posamezen gnil ali nagnit plod. V takem primeru sadja raje ne prebiramo, kajti s tem si prihranimo mnogo dela in se sadje čisto celo bolje drži in ohrani lepo vnanost, njeno. Vsake 3 do 4 tedno pregledamo vso krat v roke.

Jabolka ne kaže puščati v šrambi predolgo, da postanejo prezrela in moknata, temveč jih skušajmo spraviti pravočasno v denar! Če bi to ne bilo mogoče, jih bomo posušili in spreminili tako v trpežen izdelek, ki lahko traja tudi več let, če sušenje in shranjevanje pravilno izvršimo.

Prav tako bomo posušili letos tudi vse manj trpežne jesenske sorte jabolk in hrušk, ki jih ne moremo prodati, jih je pa škoda uporabiti za sadjevec.

JABOLKA V PODSIPNICAH

Ob letošnji, vsaj ponekod izredno dobri jabolčni letini bo marsikje manjkalo prostora za shranjevanje zimskih jabolk. V tem primeru si pomagamo tudi na ta način, da shranjujemo jabolka v podsipnicah, kakor korenje ali repo. V to svrhu poiščemo kje v bližini doma kak prostor, ki je popolnoma varen pred vodo. Ondi skoplujemo jamo ali poljubno dolg jarek, ki naj bo prilično meter širok in okoli 40 cm globok. Dno in stene obložimo precej na debelo s smrečjem. Kjer je moči dobiti šotni zdrob, je to najboljše podlaga pod jabolki. Za dovajanje zunanje-
ga svežega zraka od spodaj povežemo po svedi jame ali po dolgem po jarku iz dveh desk zbit žleb, ki naj moli na obeh koncih iz jame, oziroma iz jarka. V tako pripravljeno jamo ali jarek naložimo skrbno razbrana jabolka v obliki piramide, oziroma krajšega ali daljšega nasipa, prav tako kakor nalagamo repo v podsipnicah.

Gotovo piramido ali nasip obložimo zopet na gosto s smrekovimi vejami ali šoto, na vrh pa postavimo iz desk zbit odušnik za odvajanje pokvarjenega zraka. Nazadnje pokrijemo nasip pol metra na debelo s prstjo. Ko pritisne huda zima, zamašimo z vrečevino ali s slamo obeh odprtini v žlebu pri tleh. Ob toplem, suhem vremenu zračimo tako, da odprtni odmašimo.

Za shranjevanje v podsipnicah so primerna samo zelo pozna, trda zimska jabolka, zlasti domače sorte, kakor n. pr. dolenjska trdika, pa tudi bobovec in še kakšna druga trpežna sorta.

Veliko se govori

vendar so merodajno samo dejstva. In dejstvo je, da ni Aspirina brez »Bayer«-jevega križa.

ASPIRIN

TABLETE

Oblik. rep. pod 5. brojem 32608-od 6. XI. 1938.

Prirodopisna kramljanja

Zalivski tok – ogrevalnica Evrope

Malo je pojavov v naravi, ki bi bili za človeštvo tako usodnega pomena kakor je Zalivski tok za Evropo. Porojen v toplih zalivih Karibskega morja žene svojo mogočno morsko strujo na severovzhod in dovaja evropski celini noč in dan veličanske množine segretega zraka.

MORSKE STRUJE NISO REKE

Nimajo ne izvira ne ustja, temveč so začetek ali nadaljevanje drugih morskih tokov, člen zaradi izmene temperature nastalih podzemskih kroženj slane vode. V Mehikanskem zalivu se struje, ki prihajajo z ravnika, v toplim tropem soncu segrejejo. Slana voda se širi kakor v vrelem kotlu, obda od gostega venca otokov. Pod močnim tlakom struji voda dalje mimo Floride in Kube v severni Atlantik.

ORJASKO SILO ZALIVSKEGA TOKA

Si lahko predstavljamo, ako vemo, da se seboj več vode kakor vse reke sveta skupaj! In ker se morska voda segreje do 27° C, je Zalivski tok prava centralna kurjava Evrope, nad katero puha iz Atlantika neprestano tople morske pare.

Po 3000 km dolgi poti vzdolž ameriške obale ima Zalivski tok južnozahodno od Novega Fundlanda še vedno 20° C. Tu prihajajo nasproti mrzle vode Grenlanda, ki se pomešajo s toplim tokom in znižajo temperature dalje proti Norveški za 10 do 15° C.

Pred Britanskimi otoki zavije Zalivski tok na sever. Pri irski obali ima še 10° C. Severozahodne evropske dežele se imajo samo Zalivskemu toku zahvaliti, da so plodne in rodovite vse leto. Važnost Zalivskega toka za našo celino ceni posebno klimatologija. V primeru, da bi te struje ne bilo, si niti predstavljati ne moremo, kakšne bi bile posledice za Evropo, ki jo že zdaj vsako leto obiščejo hladne in sibirskie zime.

SIBIRIJA V — JUGOSLAVIJI

V primeru, da bi Zalivski tok izpremenil smer, ali recimo, kakor se je včas govori, da bi ga Američani zaježili, bi prevladovali v Evropi zelo mrzli severovzhodni vetrovi. Evropa bi se znašla v ledeni coni s pravo zimsko zimo. Poletja bi bila vroča, vendar ne toliko, da bi mogla nastopiti ostro podnebje, ki bi jim v ostalem letnem času. V Sibiriji z zimah bi se zimska narava z enega preselila daleč na jug, Jugoslavija bi nudila sliko severnih skandinavskih pokrajin.

NOVO CARSTVO LEDENIKOV

V ledeni dobi so lezli po naših gorah doline ledeniki. Kakor nekdanji ledeniki so v primeru izostanka Zalivskega toka spet spuščali ledeniki v doline, mnoga gorska jezera, ki so nastala v ledeni dobi, bi znova prekril led. Ledeniki narajoča planin bi pokrivala puščava in rastlinstvo bi se prilagodilo naravi severnih pokrajin.

DEŽEVJE V PLODNI SAHARI

Sedanji deževni pas Evrope bi se premaknil niže na jug. Severno Afriko bi namakal dolgotrajni dež, Sahara bi postala rodovitna žitnica, kakor dolina Nila. Ne bilo bi več treba posebnih periodičnih nametov umetnega namakanja, dež bi nametnil vse, kar danes manjka neplodnim puščavam Afrike.

POLARNA DEŽELA DANSKA

Najslabše bi seveda odrezale v tem primeru skandinavske dežele in Danska, ki bi jih pokrili debeli sloji ledu in večnega snega. Izginile bi velike

metropole, ki so danes središča civilizacije. Izredno slabo podnebje Anglije, Holandske in Belgije bi prisililo ljudi, da bi se morali izseljevati v južnejše pokrajine. Dežele, kjer danes ob delovanju Zalivskega toka še bivajo ljudje, bi postale zapuščene, ljudje bi se selili v subpolarno klimo na jugu Evrope.

JUGOSLAVIJA — GRENLAND

V Jugoslaviji, od Zagreba na sever,

bi imeli v primeru izginotja Zalivskega toka podnebje, kakršno je danes na severu Spitzbergov. Kaj slabo preročanje! Naša morska letovišča, ki imajo pozimi blago klimo do 10° nad ničlo, ni bila dober del leta zaledenela. Jadran bi se odel z močno ledeno skorjo, ki bi jo morali rezati ledolomilci. Sušak, večkrat pa tudi Dubrovnik, bi imeli klimatične prilike Arhangelska na severu!

Velikani in pritlikavci med žuželkami

Mnoge žuželke potrebujejo za svojo rast le nekaj časa. Naš majski hrošč nasprotno potrebuje za svoj razvoj po klimatskih prilikah tri do pet let. Neka severnoameriška žuželka potrebuje za svoj razvoj od jajčeca do odraslosti sedemnajst let! To je tako zvana sedemnajstletna kobilica (Cicada septemdecium).

Že iz svetlega pisma poznamo, da so bile puščavske kobilice hrana ljudem. Se danes so na svetu plemena, ki uživajo te žuželke. Prebivalci Arabije in Sirije si pripravljajo iz posušenih kobilic nekakšno moko, iz katere pečejo majhne kruhke. Kobilice, namočene v sezamovem olju ali kame in s kameličnim sirom použite veljajo za izredno poslaščico. V nekaterih pokrajinah južne Rusije je juha iz kobilic priljubljena jed, ponekod v notranji Afri-

ki posuše kobilice in jih v pomanjkanju

žuželke tvorijo med živalskimi vrstami najmočnejšo skupino. Število teh na zemlji sodijo na 750.000 do 1.500.000. Od teh je le manjši del, okrog 200.000 žuželk poznanih in znanstveno proučenih. Ni ga organizma na svetu, ki bi bil varen pred žuželkami, nekatere žro celo strupe. Njih razploditev je ogromna, hišna muha zamore tako že v petem rodu doseči 25 milijonov, v šestem rodu celo poldrugo milijardo potomcev. Velika vodna bolha lahko doseže v nekaj mesecih milijardo potomcev, listna uš bi lahko, teoretično računano, dosegla v petem rodu že 6000 milijonov naslednikov.

Kakor med pticami in sesalci so tudi pri žuželkah velikani in pritlikavci. Naj-

Vse to so seveda postavke, da orjaški vir naše toplote in vlage, Zalivski tok odpove. Da pa so manjše motnje v našem vremenu mogoče, pričajo že dosednji izsledki meteorologije. Kadar je bil Zalivski tok že za nekaj stopinj hladnejši, so nastopile po Evropi hude sibirskie zime. Vremenska kronika pozna primere, ko je zaledenelo Marmorsko morje pri Carigradu in so Benečani hodili po ledeni skorji iz lagunskega mesta v Trst. Nadejamo se, da bodo zakoni prirode ostali še nadaljna tisočletja isti in da je še daleč čas, ko se bodo klimatične prilike na zemlji tako izpremenile, da se bo moral človek ozreti po novem planetu za svoj obstoj...

Krokodili sredi saharske puščave

V puščavi Areg el Šeš, ki pripada francoskemu delu Sahare, stoji sredi nepreglednega peščenega morja mala oaza, ki se ponaša s tem, da ima pravo jezero. To jezero je dolgo en kilometer, široko pa je največ 150 m. Jezero leži pod velikim, skoraj navpično skalo in je precej globoko. Okoli njega rastejo dateljineve palme in v bližini stoji nekaj arabskih koč. Vendar to jezero samo na sebi ne bi bilo taka znamenitost, ako ne bi imelo kaj nenavadnih prebivalcev — krokodilov. Krokodili sredi puščave, oddaljeni tisoče kilometrov daleč od vseh svojih najbližjih sosedov! To je res znamenitost. Francoski znanstveniki so se odločili, da si te čudne puščavske samotarje pobliže ogledajo in so pri tem ugotovili, da so sicer pravi krokodili, kakor vsi drugi po Afriki, da pa kažejo neke posebne znake starinkosti. To dokazuje, da

žive že tisočletja svoje samostojno, docela ločeno življenje. Preostanek so iz tistih časov, ko Sahara še ni bila puščava, ko jo je pokrivalo rastlinstvo in ko so po njej še tekale reke. Tudi sedanje jezerce v puščavi Areg el Šeš je prav za prav samo zadnji ostanek neke mogočne reke, ki je tod mimo valila svoje valove proti daljnemu morju. Ko se je reka posušila in Sahara spremenila v puščavo, so zadnji krokodili pozabili pravočasno odpotovati dalje in so ostali, kakor v zoološkem vrtu, za večno sami zase. To pa je bilo zopet mogoče samo zato, ker jih domačini spoštujejo kot sveta bitja in jih puste v miru. Na drugi strani pa tudi krokodili upoštevajo to dobro sosedstvo in se še nikoli ni zgodilo, da bi bil kateri napadel človeka. Kadar ga zagleda, se mu sam umakne v jezersko globino.

Svečana toaleta indijskega slona

Svečana toaleta indijskega slona ni nič manj komplicirana kakor ona elegantne dame. Najvažnejše je pobarvanje obraza. Posebni slikarji narišejo na slonovo glavo najprej s kreda-sliko, ki jo potem prevlečejo z vodnimi barvami. Razne živali, tako tigre, naslikajo na obe strani glave tako, da je slonovo oko obenem tudi tigrovo. Na ostalo telo narišejo razne geometrične like. Na slona navlečejo okraske iz zlata, srebra, slonove kosti.

Slon dobi naušnice, ovratnice, razne obroče na noge. Nakitov je toliko, da je orjak ves pokrit z njimi. Seveda je tudi hrana takšnih svečanih slonov določena na posebnem jedilnem listu in se živali imenitno slaste s postreženimi jedili.

Življenje je boj. Samovoljno zapustiti poprišče tega boja, se pravi priznati se za premaganega. Močni so oni, ki ta boj vzdržijo do kraja.

Oplemenitenje živali z mešanjem krvi

S križanjem živali so na najrazličnejše načine poživili in oplemenili že mnoge vrste sesalcev. Po lastnih izkušnjah, ko so že stari Rimljani morali ovreči svoj ponovni izrek: Rimski državljani sem! je človeštvo uganilo tudi v živalstvu mnoge prednosti za uspešno živinorejo.

Znano je, da so že stari Grki smatrali vse tujece za barbare in se biološko z njimi niso družili. Plemena stare klasične Grške so se možila in ženila izključno le med seboj, zato ni čudno, da so že zgodaj jela propadati. Za časa Likurga je bilo v Lakoniji še 9000 Grkov, okrog 480 pr. Kristom 8000, po l. 420 le še 6000, za Aristotela komaj še 1000. Ko je stopal po svoji domovini Ksenofont, je ostalo od ponosnih starih Spartancev le še 40 ljudi. V severni Grčiji je bilo bolje, tam so se za Filipa in Aleksandra Makedonske ga mešali Grki z ostalimi priseljenci, kasneje se je grška rasa okrepla tudi s Slovani.

Podobno je bilo s starimi Rimljani. Ko so se pogubne posledice rimskega ignoranstva tujih plemen že očitno kazale v

izumirajočih vladajočih rodovih, so stari rimski patriciji dajali svojo čast tudi ljudem iz srednjih in nižjih slojev. Dotlej zaničevani barbari so bili trumoma sprejeti med Rimljane, narod se je sicer okrepil, ni pa mogel rešiti več cesarstva. Izumiranje starih plemiških rodbin, ki so se izogibale mešanja svoje krvi z »nežlahtnim« elementom, se je nadaljevalo tudi kasneje po vsej Evropi. Tako je dr. Jacobbi dognal, da je bilo že v 15. stol. v Evropi kaj malo plemiških družin, katerih rodovnik je segal v dobo križarskih vojn. Degeneracija plemenitih je bila tako popolna, da je od 559 rodov višjega plemstva v Evropi izumrlo že 359 družin v teku zadnjih 250 let, od 2474 rodov nižjega plemstva pa 1965 rodbin.

Seveda je tudi v živalstvu izumrlo mnogo plemenitih zastopnikov, o katerih vemo zdaj le še iz knjig. Človek sam jih je mnogo iztrebil, nasprotno je pa druge s spretnim križanjem in selekcijo plemenitil. Posebno velike uspehe so v tem zeli Francozi. Ti so postavili španski merila ovci s križanjem tekmovalke, ki daje

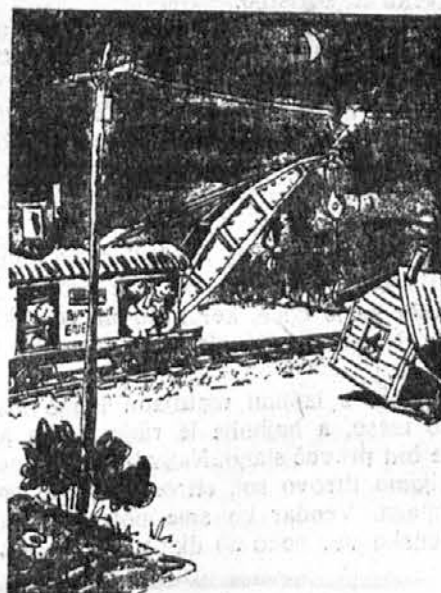
manjše žuželke sploh ne moremo s prostim očesom videti. Poznan je hrošč, ki ni večji od četrтинke milimetra. Vendar so ti pritlikavci med žuželkami še velikani v primeri z rastlinskimi bakterijami. Največji doslej znani hrošč je tako zvani Herkul med njimi. Afriški hrošč, ki meri 15 do 16 cm, z dvema močnima rogovoma, katerih zgornji je skoro dvakrat večji od spodnjega.

V Južni Ameriki je doma največja stena. Meri 10 do 11 cm, v mehurčku nosi seboj strup. Ta vodna žuželka ubija ribe in jim posrka meso do kosti in kože. V Braziliji živi 18 cm velik pajek, ki napada celo ptice in jim posrka kri. Njegov še večji drug si izgrebe pod zemljo metre dolge rove kakor krt.

— Ah, vi ste sedeli pri banketu nasproti gospe baronici. Kaj je pa imela na sebi?
— Dragoceno ogrlico.
— In kaj še?
— Oprostite, pod mizo pa nisem pogledal...

— Tvoja žena je prej vedno prepevala in igrala na klavir. Zakaj je zdaj tako utihnila?
— Veš, nima časa, preveč ima opravka z otroki.
— Da, da. Otroci so res blagoslov božji.

— Zakaj se nisi pripognil, ko ti je vrgla vazo v glavo?
— Pripognil sem se že, toda ona je računala s tem in me zadela...

— Stres ga še enkrat, Gušti spi kakor ubit.

Ženski kotichek

Oblači se enostavno in boš moderna

Kupovati malo oblek, a ostati vedno v skladu z modo, je precej težavno, toda lahko izvedljivo za damo, ki ima tudi za to stvar precej smisla in okusa.

Pri današnji, naglo se izpreminjajoči modi mora biti ženska zelo previdna, ker sicer se ji lahko zgodi, da postane kljub temu, da si da krojiti obleke po najnovejši modi, vendarle nemoderna. Tako zvana najnovejša moda pride v poštev le za one ženske, ki razpolagajo z večjimi svotami denarja in si lahko omislijo vsak mesec vsaj eno, če ne več novih oblek. One, ki si pa kupujejo le redko nove obleke, morajo biti pri izbiri kroja zelo previdne. Nikakor naj si ne izberejo kroja, ki je označen kot zadnja novost. Te »zadnje novosti« so navadno jako svojevrstne in v oči padajoče ter pogosto tako naglo izginejo z modnega površja, kakor so prišle. Kam hočeš potem s takšno obleko, ki se ji jasno vidi,

da spada k neki bivši, preživeti modi? A denarne razmere ti ne dopuščajo, da bi jo zavrgla in si kupila novo, popraviti se pa tudi ne da, ker se nikakor ne da zakriti na njej to, kar je bilo za dotično modo značilno.

Radi tega je bolje ostati v mejah neke zmernosti. Priprosta a okusna in iz dobrega blaga prirojena obleka, brez raznih trenutno modernih posebnosti, bo ostala mnogo dalje časa moderna in prikupna. Kdor bo jo prvič videl, bo celo mislil, da je bila narejena včeraj, če ni na njej izrazitih znakov neke mode, ki je naglo izginila.

Pametna žena bo torej s tremi ali štiriimi finimi in okusnimi, toda priprosto krojenimi oblekami opravila več, nego katera druga s polno omaro manj vrednih cumj, krojenih po trenutnih modah, ki se niso obnesle.

Tudi vrat je treba negovati

Mi negujemo obraz, lase, roke, noge, a le redko se najde ženska, ki bi posvečala posebno nego svojemu vratu. In ven dar pripomore lep in negovan vrat mnogo k našemu lepemu izgledu. Seveda rodi to negovanje največ uspeha, dokler je telo še v razvoju. V kolikor pa se razne napake vratu v poznejših letih ne dajo odpraviti, jih moramo prikriti s primerno prirojenimi oblekami oziroma ovrtniki.

Ako je vrat tanek in precej dolg, se bo lepo podal širok ovrtnik, ki je precej dvignjen, lasje pa naj bodo počesani v bogate kodre okoli ušes. Vrat bo videti

takoj krajši in obilnejši.

K debelemu vratu se lepo prilagodi ovrtnik v obliki črke V, ako pa niso ključnice premočne, pa tudi štiriočrat izrez. Do ramena padajoči lasje zakrijejo širino vratu. Niso pa prikladne za močne vratove obleke ali bluže, ki imajo zaprt ovrtnik (na pr. ruske bluže), ker potem izgleda vrat še močnejši.

Iz tega je torej razvidno, da moramo pri krojenju nove obleke misliti tudi na vrat, ne pa slepo posnemati to, kar je na drugih lepo.

Ali ste bolni na srcu?

Potem poskrbite za primerno dieto in kmalu boste opazili, da so težave manjše, motnje redkejšje. Skrbite, da ne bodo prišle v kri one snovi, ki delujejo kakor strup na kri in srce bolnega človeka. Ta strup so beljakovine, ki sicer zdravemu človeku le koristijo.

Predvsem ne smejo bolniki, bolni na srcu uživati juhe. Dobrodošlo pa je vsakovrstno sočivje v obliki solate. Važno pa je, da nikoli ne kuhamo sočivja skupno z mesom, ker preidejo sokovi in soli mesa v sočivje. Sočivje kuhajte v malo vode, dušite ga v lastnem soku in zabelite z maslom. Zelje, fižol in grah naj uživa bolnik le tedaj, če mu te jedi ne obtežujejo želodca. Lahko pa poje krompirja kolikor ga le hoče, ker krompir veže kisline. Najpriporočljivejši je krompir v oblicah.

Bolniki z lažjimi motnjami lahko uživajo meso, a najbolje le ribje, ki pa ne sme biti preveč slano. Najbolje je, če uporabljamo titrovo sol, citronin ali kaj podobnega. Vendar ne sme pojesti bolnik tedensko več nego 30 dkg mesa in še to

v 2—3 obrokih. Svinjina, race, gosi in razne klobase niso za srčno bolne. Le ribe, teletina in kuretnina, pa še to bolje kuhano nego pečeno. Le juhe nikar. Jajca, ki imajo isto sestavo beljakovin kakor meso, so škodljiva. Le oni bolniki, ki so se mesu popolnoma odpovedali, lahko jedo jajca opoldne (nikakor zjutraj ali zvečer). Najbolje pa je seveda, ako se bolnik izogiba vsake hrane, ki vsebuje beljakovine.

Varujte svoje zdravje s tem, da skrbite za

redno stolico.

Jemljite dnevno po jedi 1 do 3 Leo-pilule, ki Vam pomagajo do lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

40

Ericsson je omahoval. Vedel je, da Magnus ni nikakr bedak in da se spozna na vreme. Če bi zdaj zavaroval čoln in bi se potem izkazalo, da je bilo nepotrebno, bi se Magnus po vsej vasi norčeval iz njega — to je tudi vedel.

Toda kljub temu je čutil v vsakem svojem živcu, da se nekaj pripravlja. Pogledal je še enkrat živo srebro, ki je zopet padlo; malo, toda padlo je vendarle.

»Storim kljub temu,« je dejal. »Vihar ali ne, čoln je najvarnejši v zalivu.«

Zapustil je hišo.

Mimogrede je stopil v hišo, kjer je sedel Sursson s pol tucata ribiči pri pivu in vodil politične razgovore.

»Grem doli, da zavlečem čoln v pristanišče,« pravi Ericsson.

»Zakaj? Kaj se je pa zgodilo s čolnom?« je poizvedoval Sursson.

»Nič, toda vreme mi ni všeč.«

To je bilo prav tako, kakor da bi izjavil družbi, da se on, tujec, bolj razume tu na vreme kakor vsi domačini. Njegovo opombo so zato tudi molče sprejeli.

Samo Sursson je dejal:

»Kakor hočeš, toda čoln je varen tam, kjer je.« Vstal je in šel z Ericssonom na obalo.

Veter je ostro pihal, toda nebo je bilo diamantno čisto. Razen »Helge« je ležalo na vodi še nekaj čolnov; vsi drugi so bili v pristanišču.

»Mogoče se motim,« pravi Ericsson, »toda imam jasen občutek, da je boljše, spraviti čoln na varno. Prav nič mi ni znato, če se mi boste smejali. Magnus pravi, da pozna to obalo bolje ko kdo drugi; že mogoče, toda eno mi lahko verjameš: najhujši viharji ne pridejo navadno od nikoder, in ko so že tu, začne vse pokati.«

»Pri moji veri, res je tako,« pravi Sursson.

Zapeljala sta čoln v luko. Nebo je bilo še vedno čisto; veter je za hip ponehal, toda na obzorju za Flateyem se je pokazala temna lisa.

Ko se je Ericsson vrnil domov, je bil Magnus že v postelji. Pogledal je živo

srebro. Padlo je ponovno. Pomislil je za hip, da bi posvaril ribiča, ki sta pustila svoja čolna še zunaj, toda spomin na obraze, ki jih je videl v gostilni ob svojih besedah, ga je od tega odvrgnil. Končno pa sta ta dva čolna Gudmundssonova, in nikakega interesa ni imel, da bi se na račun njegove denarnice smešil.

Popolnoma obleden je legel na posteljo in takoj zaspal.

Dve uri pozneje je zbudilo Ericssona in Magnusa divjanje viharja. Če bi ne bila takoj zaspala, bi ga videla prihajati, kako je s prvim gromom udaril po dolini Floke.

Vsa rečna dolina je bila en sam viharren vrtinec. Zdela se je, kakor da se čerbori s čerjo, oblak z oblakom. Strele so skakale z ene skale na drugo, in krokarji so frtali kakor veliki črni listi po zraku, ki jih žene veter. Bučanje morja je bilo slisati povsod.

Ko sta Ericsson in Magnus stopila pred vrata, ju je sila viharja skoraj vrgla proti zidu.

Tremutek sta stala, da prideta do sape, potem pa sta se polagoma prebijala skozi vihar do obale, kjer je bil zbran v medlem mraku ves skarsstški ribiški svet.

Vihar je odtrgal oba petrolejska čolna in jih pognal drugega proti drugemu, da

sta se združila na tisoč koscev. »Na,« pravi Magnus, »tu je šlo osam do deset tisoč kron res dobesedno po vodi. Kaj takega sploh še nisem videl v Brejdijordur! Vsekakor si imel pravi kakšna sreča, da je »Helga« varna v pristanišču!«

Ko sta se vračala, je bil Ericsson v mislih že zopet zaposlen z novim viharjanjem, ki ga je povzročil v njem vihar.

Ko je Magnus kuhal kavo, si je Ericsson prižgal pipo. »Premišljuje o tem, da sta postala zaradi viharja dva ribiča — Briem in Bjarnsson — brezposelna. In oba imata po enega sina, ki sta prav tako sposobna kakor njuna očeta; in žene bi lahko skrbele za prekaevanje. Razen tega imata vsak svojo hišo z lastno sušilnico. In čas lova še do polovice ni minil!«

»No in?« pravi Magnus.

»Sprejem jih.«

»Kaj se to pravi?«

»Nov čoln kupim in takoj zdaj podvojim naš obrat.«

Magnus je bil, kakor da ga je kdo udaril po glavi.

»Še en čoln! Saj za to vendar nimava denarja! Moj Bog, kakšen človek si ti! Še en čoln! Od kod pa ga hočeš sploh dobiti?«

Zolajeva Nana

Erin O'Brien Moore v nepozabnem filmu »Vest človeštva«, ki smo ga pred leti davnim gledali v Mariboru.

Kuhinja

Smetanova juha. V lonec deni 2 in pol litra vode; osoli jo, prideni lorberjev list in malo kumne. Ko zavre, dodaj pol litra kisle smetane, v katero vmešaj malo kisa in 3 žlice moke. Ko je dobro prevrela, jo daj s prženimi žemljami na mizo ali pa napravi sirnate štrukeljčke, ki jih zakuhaj v juhi ter pusti vreti 7—10 minut.

Močnikova juha. Napravi močnik iz 1 jajca, 1 žlice vode in pičlo pol litra moke ter ga polovico zakuhaj v 2 in pol litra slane in vrele vode; drugo polovico sprži v presemu maslu in prideni nekoliko čebule. Ko je rumena, jo deni v juho, da še malo vre, potem je gotova.

Pražena jetra s smetano. Namakaj ¼ kg telečjih jeter par ur v mleku. Potem potegni kožo in žile z njih ter jih pretakni s prekajeno slanino. Deni v primerno kozico žlico masti, žlico presnega masla, malo na koščke zrezanega korenja, peteršilja, pol čebule in pol žemlje, tudi na kolesčke zrezane. Na to položi jetra, ter jih večkrat obrni, da se hitro od vseh strani opeko. Ko je čebula in zelenjava že malo rumenkasta, prideni ¼ litra kisle smetane, malo juhe, 1 lorberjev listič, limonove lupine, vršček majerona, malo popra in soli ter pusti pokrito, da še malo prevre. Nato vzemi jetra ven, zreži jih na koščke, zloži na krožnik, v omako pa deni še malo kisa ali vina ali limonovega soka ter jo precedi na jetra. Poleg njih daj na mizo krompirjeve cmoke ali pečen krompir.

Telečje stegno v frikando. Pretakni telečje stegno ali zarebnice s slanino, deni v kozo na rezine narezane slanine, malo masti, na rezine narezanega osnaženega peteršilja, korenja, zelene, malo čebule, malo cele dišave (piment) in limonove lupine. Stegno ali zarebnice poskropi malo z vinom, posoli in pokrij ter pri ognju počasi praži, da lepo zarumeni. Ko se opravi na eni strani, ga obrni, da se opravi še po drugi; potem vzemi meso ven, odlij mast in naredi na njej prežganje, pa ne pregosti (1 žlica moke zadostuje). Zelenjavo zalij z juho, da prevre, potem jo precedi na prežganje, deni meso vanj, da še prevre, nato meso zreži, po vrsti zloži na krožnik, vlij omako čez in naloži okrog oprazene krompirje ali gobe.

Zelena kot solata. Lepe, kot jabolko debele korene od zelene operi, kocene poreži na skuhaj. Skuhane olup, še tople na listke razreži, potresi s soljo in poprom ter zabeli v oljem in kisom. Obenem pripravi tudi krompirjeve in kake sveže solate. Zabeli vsa posebej. Naloži jo v kupčkih v skledo. Vse ali na vrh denes lahko koščke trdo kuhane jajce.

Finji sirovi cmoki. Zreži tri žemlje ali 2 dkg kruha na kocke. Nato razgrej košček presnega masla ter zarumeni v njem malo zelenega peteršilja. Nadalje sežvrkljaj v ¼ l mleka 3 rumenjake, 3 pesti sira (iz kiskega mleka) in malo soli. S tem polij žemlje in pusti, da se napoje. Potem primešaj malo snega od treh beljakov in toliko moke, da se sprime; naredi za jabolko velike cmoke ter jih zakuhaj v slani, vreli vodi. Kuhane posoli v skledo, potresi z drobtinami in zabeli s pre-snim maslom.

Praktični nasveti

Čiščenje palm in drugih cvetlic. Če imate ali druge cvetlice s širokimi listi, ki jih gojimo v sobi, se silno hitro zaprašijo, navadno jim zbršimo prah z mokro gobico, lepše in čisteje se osnažijo z sapinotatko.

Domač parum. Glicerin ima lastnost, da se navzame duha cvetk, ki jih namočimo v njem. Če imaš cvetke namočene med tedni in izveček precediš, imaš dober parfum.

Kako ohraniš shranjeno perilo bele. Shranjeno porilo, ki se dolgo časa ne rabi, ostane belo, če ga ne zlikaš, temveč ga pranju dobro posušiš, samo povaljaš na zravnalo.

Rokavice iz usnja ali krpe iz usnja. Če jih rabiš za umivanje šip, postanejo trde in nerabne, ako jih opereš z milom. Poskusi oprati rokavice ali krpe v mlečni vodi, ki si ji pridala nekoliko soli; to parjenje ponovi in prepričala se boš, da ostane usnje popolnoma mehko.

Kako čistiš pokoščene predmete. Pokoščeni predmeti se ne smejo čistiti z vročim vodo, ker pri tem kost poka. Najbolje jih očistimo z mehko platneno krpo, namočeno v lanenem olju.

Sah

Potem je prišla trgatev. Deževje je razmehčalo zemljo in ponekod oblatilo grozdje. Vanek je dobil svojo ko-

Film

„Suez“

RAZDELILI SO DVA KONTINENTA DA BI POVEZALI DVA SVETOVA

Dve leti, preden so začele filmske kamere v Hollywoodu snimati grandiozno realizacijo velikega zgodovinskega dejanja, kakor je gradnja sueškega kanala, se je začela filmska družba 20th Century-Fox temeljito zanimati za življenje Ferdinanda de Lessepsa, ki je zgradil vodno pot med vzhodom in zapadom — Sueški prekop.

Filmski strokovnjaki so do podrobnosti in vestno preštudirali življenjsko pot in delo mladega francoskega diplomata Ferdinanda de Lessepsa, kasnejšega graditelja Sueškega prekopa. To njegovo življenje in njegovo delo je dalo hvaležno snov za film »Suez«, ki prikazuje najmarkantnejše osebnosti 19. stoletja, nadalje pa fragment iz gigantske bor-

be duha, ki je ustvaril eno izmed velikih zgodovinskih del.

Ferdinand de Lesseps (Tyrone Power) je bil človek, ki je ljubil, bil ljubljen in ki je ustvarjal. Tyrone Power, ki igra F. de Lessepsa, je ustvaril kreacijo tistega energičnega človeka, ki je razdelil dva kontinenta, da bi pozneje povezal dva sveta. F. de Lessepsa spremlja na poti požrtvovalna Tona (Anna Bella), ki ga hrabri in vodi do končnega cilja, četudi za ceno svojega življenja.

Lorretta Yung pa v vlogi francoske cesarice Evgenije pripomore F. de Lessepsu, da premaga politične in dvorske intrige ter realizira svoje grandiozno delo (Sueški prekop).

Film prikazuje borbo proti ljudskemu nerazumevanju, proti prirodnim in neobzdranim elementom, kakor je na priliko strašen puštinski veter samum — skratka borbo, ki pa končno pripelje do zmage.

Pol stoletja filmskega traka

ROJSTVO IN GIGANTSKI RAZMAH IN RAZVOJ FILMSKE INDUSTRIJE V PETDESETIH LETIH

Letos obhaja film 50-letnico svojega nastanka. V 50 letih se je film neverjetno razširil ter osvojil vse zemeljske kontinente. Njegov razvoj ni pospešila samo umetnost, ampak ga je pospešil v prvi vrsti nagel razvoj filmske tehnike. V teh 50. letih se je filmska kamera tako izpopolnila, da je postala celo sigurnejša kakor človeško oko. Najnovejše iznajdbe na polju elektrotehnike pa so filmskemu traku dale tudi glas.

Pred 50. leti je znani iznajditelj T. A. Edison delal v svojem laboratoriju v Ameriki eksperimente, da bi fotografiral ljudi v gibanju, ali bolje rečeno, da bi naslikal žive po-

dobe. Hotel je samo omogočiti ljudem, da bi videli na fotografijah premikanje igralcev na odskih deskah. Najbolj ga je oviralo pri teh eksperimentih to, da ni imel snovi za snemanje, ki bi se dala zvijati in ki bi bila dovolj dolga. S steklenimi ploščami tega ni mogel doseči, celuloze pa v zadostni množini ni mogel dobiti.

Pred 50. leti, 1889., pa je neki ameriški iznajditelj iznašel elastično snov namesto steklenih plošč. Ko je Edison dobil to snov v roke, je vzkliknil: »To je, kar iščem.« Oktobra meseca pred 50. leti pa je Edison s svojim aparatom »Kinetoskop št. 1« napravil

prvi poizkus, s to snovjo in tako dokazal, da je možno prikazovati na sliki ljudi v premikanju. Ta dan se smatra za rojstni dan filma. In res, vsak današnji aparat za projekcijo filmov je prav za prav rezultat neprestanega izpopolnjevanja Edisonovega kinetoskopa.

Avgusta 1891. je Edison dal patentirati v USA svojo iznajdbo. Takrat so mu svetovali, naj da patentirati iznajdbo tudi v tujini. Ko pa je Edison zvedel, da bi stalo to patentiranje okoli 150 dolarjev, je zamahnil z roko in rekel, da se zadeva ne izplača.

Prvi filmski laboratorij je bil zgrajen v New Jerseyju ter je stal 367.67 dolarjev. Edisonovega uradnika, ki ga je izumitelj posel na prvi filmski trak, da bi pokazal svetu svoj izum, pa lahko smatramo za prvega filmskega igralca.

Prvo filmsko gledališče, oziroma prvi bioskop pa je bil odprt aprila 1906. v New Yorku. Bil je to prvi bioskop v Ameriki. Na kraju, kjer se je nahajal, je danes vzdignjena brodnata plošča. Skraja so prikazovali na platnu samo nekakšne scene s posameznimi ljudmi, eden izmed prvih filmov pa je nosil naslov »Življenje ameriškega gasilca.« 1903. pa so že posneli film »Veliko razbojništvo v vozu«; filmski trak tega razbojništva je bil dolg 800 korakov. Dve leti pozneje so že odprli v Pittsburghu stalni bioskop, naslednje leto pa še v Čikagu dva nova. Prvi film iz Divjega Zapada je bil napravljen 1. 1907., isto leto pa je bil ustanovljen poseben filmski studio, v katerem je bil Wallace Beery direktor in režiser. 1909. je že postala Mary Pickfordova prva ameriška filmska zvezdnica, število ameriških kinematografov pa se je dvignilo na 9 tisoč. Naslednje leto je začel tudi izhajati prvi ameriški filmski list.

Današnja ameriška filmska industrija se je razvila že do bajeslovnih razsežnosti. Tako ima ena izmed največjih ameriških filmskih podjetij Metro Goldwyn Mayer svoje ateljeje na prostorih, ki zavzemajo 480.000 kvadratnih kilometrov. Na tem ogromnem prostoru se nahaja 125 velikih zgradb ter 23 posebnih zvočnih dvoran za snemanje zvočnih filmov. V ateljih tega hollywoodskega filmskega podjetja je stalno zaposlenih nad 4000 ljudi, ki zastopajo nad 170 panog najrazličnejših umetniških udejstevovanj in obrti. V telefonski centrali se nahaja 593 telefonskih celic, v hollywoodski restavraciji pa obedi stalno do 1800 ljudi. Delavnice imajo prav tako svojo električno centralo, ki bi brez skrbi zadostila potrebe mesta s 50.000 prebivalci. Na tem prostoru vozi tudi majhna železnica, ki je last podjetja, nato pa so še velika skladišča in delavnice za vse vrste obrtniških panog. Laboratoriji filmskega podjetja Metro Goldwyn Mayer izdelajo letno 15 tisoč metrov negativnega in 50.000 metrov pozitivnega filmskega traku. Produkcijski proračun se je gibal zadnja leta okrog 46

Käthe von Nagy (UFA)

Käthe von Nagy bo znova igrala v Ufi. Kmalu jo bomo videli v filmu »Hamburgom in Haiti«, ki ga snima Erich Waschneck. Igralkina partnerja v Gustav Knuth in Ferdinand Marian.

milijonov dinarjev. Vsota zadostuje letni proizvodnji 50 večjih filmov, kar pomeni, da stane proizvodnja enega filma povprečno milijon dinarjev. Poleg tega pa imamo še vrsto velikih ameriških filmskih podjetij.

f. »Modro dekle« je naslov novemu ljuvemu filmu, v katerem igra glavno Ida Wüst.

f. Tragedija v kapljici vode. V Ufa ateljih so izdelali novi Terra-kulturni film, ki v filmu »V kraljestvu Liliputcev«, prikazuje prirodne zanimivosti čerih živalic, ki živijo in se bijejo v obstoj v kapljici vode po jezerih in virjih. O kulturnem filmu, ki prikazuje neslutena in navadnim očem zakrita rodna dogajanja, bomo še pisali.

Iz bosanskih hribov so prinesli h dečka. Župnik vpraša, na katero ime krsti dete. Došleci so dolgo razmišljali nazadnje se oglasi stara kumica:

— Veste kaj, gospod župnik. Reče ga kakor hočete, saj itak ne bo Sel bo za pastirja...

šaro ter trgati v njo grozdje. Bil je tak mrz, da je moral po jutrih prestopati z noge na nogo. Kajpada se je lahko vse tiste dneve pošteno najejdel grozdja. Drugače pa ni nihče več omenil, da bi Vanek ne bil za delo. Celo priganjali so ga. Pošiljali so ga povsod tja, kjer je bilo najslabše grozdje, najbolj oblateno. Postal je pravi trgač, nikomur ni prišlo niti na misel več, da bi ga poslal v šolo; kvečjemu se je brat včasih obregnil vanj. Ali brat je imel oster jezik. Nosil je brento ter je na vsak način veljal nekaj več, kakor on, ki je samo obiral v košaro.

Zvečer pa je smel Vanek vrteti vreteno in stiskati grozdje. Pil je mošt in drežal ob stiskalnici. Skrčil se je vase ter zadremal. Potem ga je nekdo vzdramil ter ga postavil pred vrata in ga nagnal spat.

Trgatev se je vlekla ves teden, Vanek se je pošteno nazobal grozdja in pošteno se je zdelal. Prav nič več mu ni bilo za gorico, ki je ležala potrjana, blatna ter kakor pomendrana za kočo. Nič več ni polegaj za kočo in se zaziral v njo. Le včasih je odšel v njo ter šel od trsa do trsa in ga skrbno pregledal. Tam pa tam je še ostal kak grozd skrit za košatim listjem. Ali ti grozdi so bili vedno bolj redki. Zdaj ga tudi nihče ni več klical z gorice.

Viničarjev Vanek je postajal viničar.

Ob konferenci

Boris Erbežnik

Toplo jesensko sonce je pokukalo izza hribov. Bilo je ob koncu oktobra. Vlak je privozil na postajo, izpred postaje pa se je vsula na ulico — skupina dijakov.

»O, saj res, skoraj bi pozabil, da je danes konferenca,« modruje Janez grede v šolo, »takole pet jih bom že vlekel domov. To je velik križ.« — Janez se je zamislil nad sabo.

Pred njim se je pokazala šola. Janez je bil oblečen kmetsko, klobuk je imel potisnjen na tilnik. Rokavi na suknjiču so se mu svetili. No, saj je bil še le drugošolec. Ko se je odkril, so se mu vsuli lasje preko čela. Krepko je stopil v razred.

Zadnja ura. V razred je vstopil razrednik. Poteze njegovega obraza so govorile isto kot tišina pred nevihto. Dijaki so stali kot drevesa pred viharjem. Profesorjevo grajanje je grmelo po razredu. Nato je začel deliti knjižice. Janez jih je dobil šest.

No, en cvek več ali manj,« si je rekel resignirano Janez.

Janezova pot do doma je bila težka. S skrbjo je izstopil na zadnji postaji. Čakal ga je dom, a to je bilo tako grenko, da je bil vsak Janezov korak proti domu težji.

Jesenski večer

Vladko Kos

Mrz večerni plašč razgrinja, sonce tone za goro, v žarkih zadnjih polje sniva, skrivajo megle nebo.

Drevje z listi si šepče, s tihim vzdihom mrak šumi, v mir klopotec z dalj klepeče, smeh v tihoti se zgubi.

Zvon z vasi večerni poje, čredl, srcem kilče mir. Kmet je sklenil roke svoje, čredo je prignal pastir.

Ko pa mrak zastre dolino, lučke drobne v kočah vžge. Molijo ljudje v tišino: »Daj nam kruha, mir v srce!«

Koliko jezikov je na svetu?

Učeni svet Francoske akademije se že dolga leta trudi, da bi dognal končnoveljavno število jezikov na svetu. Do sedaj so znanstveniki dognali, da je na svetu 6760 jezikov, vendar pa zemeljsko prebivalstvo uporablja od vseh teh jezikov samo 2296 jezikov, ki jih zategadelj imenujemo živi jeziki.

Najbolj je razširjen angleški jezik, ki ga uporablja za materinskega 160 milijonov ljudi, 50 milijonov pa se je tega jezika še poleg svojega materinskega priučilo. Za angleškim jezikom pride nemški, ki ga govori 90 milijonov prebivalcev, za tem pa pri deta italijanski in francoski jezik.

Najbogatejši od vseh teh jezikov je vsekakor angleški, ki ima v svojem besednjaku 455.000 besed; pripovedujejo pa, da zadostuje navadnemu Angležu za življenje tudi 100 besed.

Ali bi skakali s padalom?

Ob neki priliki so dnevniki javili, da je Rus Kapitanov skočil s padalom z višine 9.800 metrov, nekaj dni kasneje z višine 11.037 metrov. Torej se je pogumni skakalec pognal na zemljo iz stratosfere. Docela je razumljivo, da Rus v tej višini ne bi vzdržal brez jeklenega oklepa, kajti zrak v takih višinah je tako redek, da bi izsesal kri iz človeškega telesa, ki je navajeno na normalni zračni pritisk. Poleg tega je moral biti skakalec opremljen z masko s kisikom za dihanje, ker v stratosferi ni zadosti kisika.

Kapitanov je skočil iz letala z dvema zaprtima padalom. Eno je imel pripeto na trebuh, drugo na plečih. Padajoč z naglico 250 km na uro, je čakal, kdaj bo zagledal zemljo. Nato je potegnil za vrvico

pri padalu. Padalo se je odprlo, ure pozneje pa je skakalec že dosegel trdna zemljiska tla.

Prve bolnišnice so bile ustanovljene že pred 1.500 leti. Nahajale so se po samostanih v Jeruzalemu, kjer so menihi sprejemali pod svojo streho utrjene popotnike ter bolne romarje, ki so prihajali v Sveto deželo, da se poklonili na Kristusovem grobu. Poznejša leta so bili mnogi samostani, posebno oni ob cestah, prenovljeni v bolnišnice.

Kako globoko se potopijo podmornice? Nova italijanska podmornica »Galvani« se je potopila pri prvi poskusni vožnji 110 metrov v morsko globino.

Ali veste za mesta z več imeni? Največ nazivov izmed mest ima Dunaj. Nemci mu pravijo Wien, Čehi Viden, Madžari in Hrvati Beč, Slovani so ga nazivali Vitezna. Rimljani pa Vindobona.

Z vlakom v temno noč

Stanko Pahič

Zamolklo kolesa ropočelo, drevje za okni drvi, za steno nekje se krohočelo, čez polje vlak hiti...

Sopotniki pesem prepevajo, prav do srca mi zveni, napravi jim srca ogrevajo, v daljo vlak drvi...

V noč naš vlak dirja sopeče, pesem med nami doni, za okni spó iskre žareče, med hribi vlak brzi...

Naj pelje me vlak kamor hoče, naj za gore pohiti, a glej, zdaj ustaviti hoče; v dolini vlak stoji...

Zanimivosti

Udarna sila Velike Britanije

Ali je Anglija sposobna, upreti se Nemčiji? — Nekaj pogledov na žrtve, ki so jih Angleži doprinesli k zmagi v svetovni vojni

Primerjavi moči sprtih evropskih tabornic večkrat dvomi v dejansko moč angleških obrambnih sil. Kadar misli na 80 milijonski narod Nemčije in vzporedno z njim 47 milijonsko državo Velike Britanije, ne smemo pozabiti, da sloni na veličini odpora Angležev na močnih jezičih anglosaških izseljencev, ki so umeli v novi domovini ustvariti krepko podporo domovini otopskemu cesarstvu. Od tod tudi izstopa voja Angležev, da brez strahu vztraja v vojni proti še močnejšemu nasprotniku, v dobri zavesti, da vodi ključ vesoljnega morja in nadoblast v svetu do končne zmagave.

ANGLEŠKI KRALJ JURIJ V., ki je povedel Anglijo do zmage i. 1918

Ponovno v tem pogledu je primerjava žrtv, ki so jih utrpeli Angleži med svetovno vojno. V krvavih plesu so imeli Angleži blizu milijon vojakov na francoskih tleh, na ostala bojišča so postavili 1.335.000 borcev. Aprila 1918 je dejal vrhovni poveljnik angleške vojske v Franciji, Hugh: »Z našim zaledjem, za hrbtom in verujoč v pravičnost, se mora vsak boriti do končne zmage.«

Zlomni nemške ofenzive konec junija 1918, ko so bili zavezniki že prepričani, da so v vojni. Do velike francosko-angleške ofenzive, 8. avgusta 1918, so se Nemci pomaknili, izgubili so vsako nado na bojiščih, ker so izčrpali zadnje rezerve.

ANGLEŠKA OBOROŽENA MOČ
Z napadi kanadskih in avstralskih čet so napadli dnevi zmage angleške vojske po 26. septembra 1918. Na predvečer, 25. septembra, so imeli Angleži v boju proti 72 nemškim divizijam. Američani so vrgli na fronto 8 divizij. Angleži so mobilizirali 8 milijonov mož, od 8. avgusta do 11. novembra 1918 so ujeli 180.000 Nemcev, zaplenili 2500 nemških topov, 29.000 strojin in 3000 nemških topov.

ANGLEŠKE FRONTE PO VSEM SVETU
V bojih 1917.—1918. so britske vojske drgnile sovražnika v šahu na treh celinah. 658 milijonov mrtvih angleških vojakov leži ob Tizisu, Zanzibaru, na Galipoliju, pri Solunu in drugod po svetu, največ pa na flandrijskem bojišču.

Med 21. marcem in 17. aprilom 1918 so britski Nemci na zahodno fronto s 127 divizijami. Dve tretjini teh sta bili usmerjeni na angleški del fronte v Flandriji. Angleški vojak se je boril v Palestini, Egiptu, Mezopotamiji, Sudanu, Kamerunu, Togu, Vzhodni Afriki, v Adenu, Perziji, na severozahodni meji Indije, Kiaučau, na Novi Gvineji in Samoanskih otokih. Pet britskih divizij je podpiralo italijansko fronto na Piavici.

OPREMA ANGLEŠKE VOJSKE
Angleška vojska je postavila na bojišča 1000 topov od najmanjšega do največjega kalibra. Od teh so izgubili Angleži ali je bilo poškodovanih 1000 topov. Na dan premirja 11. novembra 1918 so imeli Angleži na bojišču 1758 vojnih letal. Američani so poslali v Francijo 1213 letal, skupno pa 6354 letal. Vso vojno so postavili 20.000 letalskih motorjev v rezervni skladišča. Angleški letalci sami so letali med svetovno vojno 8000 sovražnih letal. Američki letalci so posneli 18.000, anglosaški pa pol milijona strateških slik s frontnih odsekov. Skratka, Velika Britanija je pre-

vladovala tudi v zraku.

Sam Ludendorff je napisal: »Najbolj utrjeni nemški frontni odseki so se morali vdati pred premočjo angleških tankov, ki so premagali vse ovire.« Veliki zmagi med Ancre in Avre v Flandriji so pripomogle železne pošasti angleške napadalne vojske.

BRITSKA VOJNA MORNARICA

je zaprla Nemcem vse izhode na Atlantik. Milijardo in pol dolarjev so žrtvovali Angleži za to blokado. Pet milijonov in pol ton nemških ladij ter 1.500.000 ton avstrijskih ladij vseh vrst je bilo odrezanih od odprtega morja. Dva milijona nemških vojakov ni moglo priti od zunaj v domovino. Britske vojne eskadre so plule po vseh oceanih, nekatere vojne ladje so premerile po 8 milijonov milj morja na mesec! Angleži so bili, ki so pomagali Franciji, da se je varno zalagala s premogom, železom in strelivom do 50% iz tujine. Oceani so bili odprti Angležem, angleške ladje so pripeljale zaveznikom 150 milijonov ton živeža iz kolonij!

IZGUBE ANGLEŠKE MORNARICE

V službi domovine so izgubili Angleži med svetovno vojno za 7.923.023 ton trgovinskih ladij in to neposredno od posledic vojne. Zednjene države so utrpeli le 343.098 ton trgovinskega ladjeva. Angleške izgube na ladjah so predstavljale 64% izgub zavezniških žrtv. Britska vojna mornarica je izgubila 550.000 ton, vsi zavezniki skupaj pa

ANGLEŠKI MARŠAL HAIG
vrhovni poveljnik angleških čet med svetovno vojno na francoski fronti

Helgoland - predstraža Nemčije v široki svet

Eno najpomembnejših oporišč Nemčije v Severnem morju je majhni otok Helgoland, 45 km od obale leži 1600 m dolg in 490 m širok otoček, ki je bil še pred tisoč leti petkrat večji. Silovit vihar je odtrgal nekoč od njega velik del zemlje, zdaj se trudijo Nemci na vse načine, da bi zavarovali priljubljeno poletno izletišče pred razjedanjem morskih valov.

Helgoland so imeli dolgo časa za brezpomemben otok. V 14. stoletju je spadal s severno Frizijo k vojvodstvu Šlezvika, 1714 je postal last knezov Gotorpov, ki so ga priključili k Danski. Leta 1807. je zasedla Helgoland Anglija, v Kielskem miru so ga odstopili Danci Angležem.

Nova nemška mornarica je nudila junija 1840., avstrijska pa pod Tegetthofom maja 1864. močan odpor Dancem pri Helgolandu. V zameno za Zanzibar so dobili l. 1890. Helgoland Nemci. Bismarck je moral zaradi tega požreti marsikak očiitek.

V svetovni vojni se je bila 28. avg. 1914. pred Helgolandom huda bitka med angleško in nemško mornarico. Nemške križarke Mainz, Köln, Ariadne in torpedovka V 187 so bile potopljene.

Nemci so napravili iz Helgolanda močno pomorsko trdnjavo za mornarico. Prevrtali so ves otok, v notranjosti so zgradili zaklonišča in rove za pehoto. Sil-

253.000 ton vojni ladij. Nad 60% ameriških vojaških transportov so pospremili ali prepeljali Angleži v Francijo.

Proti nemškim podmornicam je bilo noč in dan na poslu v vseh morjih sveta 5000 angleških torpedolovcev, 160 ali 3% od teh je bilo ameriških. Kraljevske vojne brodogradilne ladje, vseh oborožene trgovinske ladje, štelo v vseh morjih sveta 5462 vojni brodov.

Brez angleške vojne mornarice bi tedaj ne bilo zmage zaveznikov v svetovni vojni. Kajti, recimo, da bi se primerilo, da bi katera koli katastrofa uničila angleško brodogradnjo pri Scapa Flowu, bi bila nemškim podmornicam in ladjevju odprta vrata na Atlantik, dobava živeža in surovin iz domiponov bi odpadla. Vojna sreča, ki je bila pomladi 1917 že itak opoteča, bi se obrnila na stran osrednjih sil, Amerika bi bila primorana sama poseči v boj. Svet je bil rešen, ker je angleški mornar budno stražil vse občutljive pomorske poti in z neizčrpno zalogo rezerv je angleški narod slej ko prej ostal optimist v vsakem pogovoru, ki si ga je začrtal tudi za bodoče.

Znani satirik Swift je imel slugo, ki mu je nekega jutra, ko bi moral na pot, prinesel neočiščene čevlje.

— Zakaj nisi očistil čevlje? je vprašal Swift.

— Mislim sem, ko pojdemo na pot, bodo čevlji itak takoj umazani.

Swift je molčal in obul čevlje. Ko je bil gotov, je ukazal slugi, naj takoj zapreže konje.

Sluga je zaprosil, če sme prej zajtrkovati, ker ni še nič jedel.

— Nesmisel! je odrezal Swift. Čemu zajtrkovati? Saj boš itak postal na poti takoj lačen.

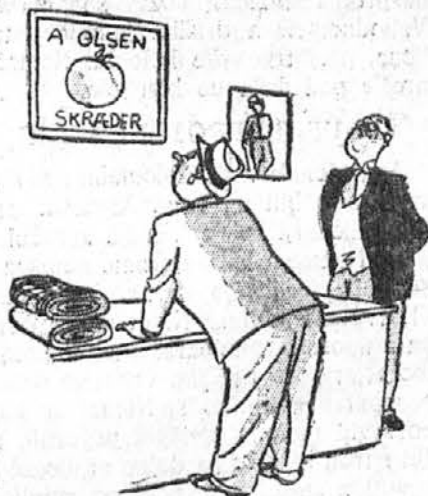
V morju je ustrelil srnjaka

Ika je majhno istrsko naselje pod znožjem Učke. Iz Lovranštine in Veprnštine so odšli nekega julijskega dne l. 1904 lovci na Učko. Psi so izsledili mladega srnjaka in ga gnali po pobočjih. Srnjak je bežal pred preganjalci in ves spehan je blizu Ike, tik pred svetilnikom presenečen obstal. Prvič v življenju je videl pred seboj peneče se morje, brez pomisleka se

je pognal vanj.

Žival je plavala po morju, luški pilot je obvestil o tem znanega opatijskega lovca Zvoneta. V kopalnem kostumu in s puško v roki je lovec prihitel k obali, sedel v čoln in opazil srnjaka, ki se je pod neko skalo baš kopacal iz morja. Lovec je ustrelil, kri je pordečila slano vodo, srnjak se je obupno vzpel na skale. Polnagi lovec mu je sledil, pod visoko skalo ga je izsledil in drugi strel je skrajšal trpljenje ubogi živalci. Lovec je naložil 26 kg težkega srnjaka na ramena in bosonog odhitel z njim skozi lko.

Kmalu je ležal srnjak, okusno prirejen na mizi. Opatijski in lovranški ribiči so bili z županom vred povabljeni na pojedino, epizoda z lovcom v kopalnem kostumu in lovom na srnjaka v morju je pa zbudila po vsem zalivu mnogo smeha.

— Res ne razumem, kako da ste stavili sliko z jabolkom v okvir.

Krojač: — Zakaj pa ne? Ali ne veste, da nam je prav za prav jabolko pripomoglo, da smo prišli krojači do zaslužka...

Blagor jim, ker nimajo pojma o živčni vojni

Vagabundi Južnega morja, Malajci, so veliki otroci, ki kradejo soncu življenje

V »živčni vojni«, ki drži v šahu vso Evropo, se slišijo kakor pravljica glasovi o ljudeh, ki v blaženem pozabljenju in nenavadnem ravnodušju kradejo soncu svoja leta življenja. Tak srečen raj je po Geninovi knjigi malajski otok Bali.

Malajci so veliki otroci, ki ljubijo svoje sonce, pravi pisatelj. »Ugaja jim čepeti ure in ure na tleh in gledati v palme. Pri tem štejejo kokosove orehe, njih naštevaje je nekaka pojoča melodija, ki z zadovoljstvom ugotavlja, koliko sadov je dala zemlja otočanom. Mnogo je palm, še več orehov. Kaj naj bodo Malajci palače, ko pa lahko prebije krasne južne noči pod toplim zavetjem palm! Čemu naj se trudi in dela, če mu pa tako rekoč zraste sadje do ust. Palma ne zahteva od njega nobenega dela, nobenega gnojenja in nege. Vse preskrbi narava sama. Otočani lahko lenuharijo vse leto, palma donosi sad in ga nudi ljudem. Nekaj dolarjev pospravi Malajec za svoje orehe in dolar je zanj že celo premoženje! Za stotinko dolarja si lahko kupi cel sveženj banan, zemlja mu rodi riž, dovolj zanj in vso družino...«

Malajci so najbolj nedelavno ljudstvo na svetu. Prav nič niso častilakomni. Prirojena zadovoljnost jih ščiti pred lastnostmi, ki jih zahtevamo od vrlih ljudi. In ko nima ničesar, leže spat in zaspi.

Težko je tem ljudem kaj dopovedati. Njihovi neizurjeni možgani sploh ne sprejemajo nobene misli. So dobrohotni, če bi pa morali kaj napraviti ali izvršiti kak ukaz, kratkomočno ne razumejo ničesar. Slednjič se človek navešča in napravi najraje vse sam, da se ne jezi in vznemirja zaradi lenuhov.

Malajci ne poznajo preprirov. Med seboj so kakor velika družina, katere člani slepo poslušajo najstarejšega.

V Soerabiji je povozil sofer dečka. Rjave noge dečka so prišle pod voz. Nesreča se je primerila pred hišo staršev. Zenske so zavrešale, nato je bilo vse tiho. Oče je prišel bled iz koč. Potegnili so dozdevno mrtvega dečka izpod avta, oče ga je odnesel v hišo. Nobena beseda, noben pogled. Ljudje so bili zbrani okrog avtomobila. Sofer je vso zadevo pojasnil: deček je prišel iz hiše naravnost pod avto. Ljudje so poslušali

soferja in se mirno odstranili brez vsakega očitka. Prišel je malajski policist, bos, s kri-vo sabljo ob boku. Ni si znal pomagati. Tekel je v koč, pa nazaj k avtu in spet v koč. Tudi z njegovih ust ni bilo očitka. V družini se je zgodila nesreča, le na to so mislili. Da bi kdo mislil na krivca, ne.

Nekoč sta trčila skupaj dva malajska kolesarja. Z vso silo. Ko sta se končno z vsem naporom pobrala, sta se približala drug drugemu, se režala v obraz zadovoljno, srečno. Nobeden se ni vprašal, kdo je zakrivil nesrečo. To se je primerilo v velikem mestu, kjer niso več ljudje tako brezbržni.

Malajska ravnodušnost in hladnokrvnost pripravi Evropeca večkrat do obupa. Slednji ne more razumeti, kako morejo biti ti otočani tako ravnodušni, ko sredi njihove revščine postavljajo tuji krasne palače in izmrazgavajo njihovo domovino. Samo kak filozof se more vprašati, ali bi ne bilo bolje odpravdati se vseh vrlih, če bi mogel biti človek prav tako srečen in z nasmehom na obrazu preštevati, na hrbtu ležeč kokosove orehe pod toplim soncem južnega neba...

Kolonije – rak-rana Nemčije

Dolgotrajni odpor parlamenta proti kolonijam — Krvavi upor domačinov v Afriki — Predvojni Nemci: Kolonije so „peščena vreča,“ brez haska

V zadnjem govoru je Hitler znova dvignil glas po kolonijah. Poglejmo, kako je bilo z nemško prekomorsko posestjo, ki brez prave vrednosti nemškemu narodu ni šla posebno do srca.

RAZSELJEVANJE NEMCEV

Problem nemške rasti in preobljude- nost je zajel svoje korenine že v dobi pred tridesetletno vojno, ko je bila od 13. stoletja dalje ena najbolj razvitih evropskih pokrajin. Na kraju 17. stoletja so se Nemci v množicah izseljevali v Ameriko. Posedli so Pennsylvanijo tako, da je vstopila v sklop Zedinjenih držav s priznanim nemškim jezikom. Kmete iz južne Nemčije so naseljevali v vse Podonavje, carica Katarina II. jih je klicala v Rusijo, kamor so že prej prišli številni obrtniki in trgovci za kruhom.

V 19. stoletju se je izseljevanje Nemcev v Ameriko še pospešilo. Gospodarsko zedinjevanje in carinska zapora držav je zahtevala Nemcev po kolonijah še pospešila. Sporedno s težnjami po lastnih surovinah in trgu je rasla nemška trgovinska mornarica. Severnonemški Lloyd je razvil svojo pomorsko zastavo.

BISMARCK IN KOLONIJE

Železni kancler Bismarck se je dolgo trudil, da bi pridobil Nemce za kolonije. Šele l. 1883. je stopilo nemško kolonialno gibanje na plan. Bremenski trgovec Lüderitz je odkupil od plemenskega poglavarja v zalivu Agra Pequena, ob reki Oranje na sever, 20 milj v notranjost zahodne Afrike precejšen del sveta, dalje ozemlje Sulov na vzhodni obali Afrike, v zalivu Santa Lucia. Bismarck je pogodbo potrdil, avgusta 1884. je pa poslal v Afriko raziskovalca Nachtigalla, ki je razvil nemško zastavo na obali Kameruna. Dva meseca kasneje je druga nemška odprava zasedla severni del Nove Gvineje, sosedno skupino otokov Neu Pommern, Neu Mecklenburg in Salomonške otoke. L. 1885. so Nemci priključili še Marshallsko otočje, Karl Peters je pa kupil lastninske pravice na prostoru nasproti Sanzibariju v Vzhodni Afriki. Vzhodnoafriška družba je bila ustanovljena, prej trgovske kolonije Nemcev so prešle pod državno kontrolo.

UPORI PROTI NEMCEM

Angležem nemški kolonialni podvigi seveda niso bili po volji. Angleški trgovci in misijonarji so že l. 1884. sprožili upor proti Nemcem v Kamerunu, nemška vojna ladja je vstajno krvavo udušila. Dne 11. avgusta so imeli Nemci mnogo opravka z uporom sanzibarskega sultana, ki je moral priznati nemško vrhovno oblast. V posebni pogodbi so si Nemci in Angleži postavili meje v afriških posestih, nemški narod sam se pa dolgo ni mogel sprijazniti z »nezdruvo, peščeno zemljo«, ki

je terjala toliko žrtev. V parlamentu je imel Bismarck večne boje s poslanci, kadar je hotel dobiti privoljenje za nove kredite za kolonije. Po silovitem uporu v Sanzibariju 1888. in strašnem, krvavem klanju v vstaji Hererov v Južnozahodni Afriki je nemški parlament le odnehal in pristal na večje kredite za kolonialne podvige.

NEMŠKE KOLONIJE PRED VOJNO

L. 1898. so odkupili Nemci od Špancev Mariansko otočje in Karoline, tik pred

vojno je imela Nemčija 2.952.000 km² kolonialne posesti z 12.358.000 prebivalcev, in sicer:

Zahodna Afrika (Togo, Kamerun, nemška Južnozahodna Afrika) 1.712.300 km² in 7.661.000 prebivalcev.

Nemška vzhodna Afrika, 995.000 km², 7.661.000 prebivalcev.

Južno morje (Cesarja Viljema dežela, Bismarckov arhipel, Samoansko, Salomonsko, Marshalsko otočje, Karolini in Mariani) 245.050 km², 639.200 prebivalcev.

„Debelo Berto“ bodo izpodrinili raketni topovi

Kaj je z iznajdbo vojne tehnike, ki jo Francozi že dolgo skrivajo?

Ko so nemške pehotne divizije 1914. udrle v Belgijo, so zaman naskakovale močne trdnjave okoli Liegea. Tedaj so Nemci presenetili svet z novimi, 42 cm topovi, ki so v nekaj dneh strli v prah štiri mogočne belgijske trdnjave Liege, Namur, Maubege in Anverso.

V začetku svetovne vojne so bile na zahodni fronti štiri baterije 42 cm možnarjev. Od teh je imela le ena baterija tako zvani „MM-Gerat“, stvarni 42 cm možnar, ki so ga nazivali „Debelo Berto“. Ta je obstajala torej le v dveh primerih. Za sestavljanje težkega topa je bil potreben poseben elevator. Granate so bile dolge 1,5 m, težke 923 kg. Pri odstrelu je bila taka vročina, da so morali imeti topničarji posebne za- klone. Za razliko od težkih, tako zvanih „Gamma“ nemških topov, ki so jih prevažali le po železnicah, so „Debelo Berto“ lahko transportirali z avtomobili.

Angleži so na to nemško senzacijo, ki so jo v Berlinu obogatili še z daljekostrelnim topom na Pariz, odgovorili s tanki v drugi polovici vojne. V sedanjem sporu so tako Hitler, kakor Chamberlain in Daladier napove-

dali v nadaljevanju vojne „senzacije, ki bodo prisilile sovražnika h kapitulaciji“. Kaj so državniki mislili pri tem, je težko uganiti, ker drži vojna tehnika vse v strogi tajnosti. Listi so poročali o najmodernejših nemških brzostrelnih strojinah, ki prodro s krogliami še tako debele tanke. Koliko je na tem resnice, še ne vemo, znano pa je, da so se francoski vojni tehniki že pred leti intenzivno bavili s konstrukcijo raketnih topov. Preizkusili so že neko vrsto raketnih topov, ki naj bi postali najučinkovitejše, najstrašnejše orožje vojne. Novi način topniškega streljanja sloni na izkušnji, da mora izstrelak izleteti čimbolj visoko. Zgoraj je zračni upor manjši, granata lahko hitreje leti dalje in na povratku na zemljo je njen učinek silovit.

Francozi so postavili princip rakete. Strelivo, spravljeno v raketi, žene izstrelak dalje. Hitrost izstrelka je mogoče neizmerno pospešiti ter doseči velikanske oddaljenosti in višine. Topničarjem ne bo težko izračunati pot rakete granate, kakor pri navadnih izstrelkih.

Dan ljubezni v vzhodnem Iraku

V vzhodnem delu prednjeazijske države Iran, ki je sedaj skupaj z Anglijo v vojnem stanju z Nemčijo, živi neko pleme, ki slavi vsako leto spomladni dan svobodne ljubezni! Ta

Kam gre današnje človeštvo, tega ne moremo vedeti. Ali se nahajamo v dobi razkroja ali obnove, tega danes ne more nihče reči. Stojimo na preobratu vseh razmer, ki se bo znanjem zdel tako silovita revolucija, kakor je doslej na svetu še ni bilo.

Lenoba je smrtni greh nadarjenega.

Zlorabljen narava se maščuje.

praznik se imenuje „džandžila“. Tistega dne se zberejo vsi odrasli moški in vse odrasle ženske, okrašene s svojimi najlepšimi dragotinami, na kakem travniku sredi gozda, kjer prirede veliko veselico z godbo in plesom, trajajočo vse do noči. Tedaj pa izbere vsak moški žensko, ki mu najbolj ugaja in ki seveda tudi on ugaja njej in jo odpelje v gozd. Ta običaj so Iranci prevzeli od starih Perzijcev, pri katerih je slonel na posebni modrosti, da je mogoče s tem zavarovati za ostali čas leta zakonsko zvestobo moških in žensk. Zanimivo pa je, da se v Perziji (Iranu) sami ta običaj ni ohranil do dandanašnjih dni.

Afganistan – Ahilova peta angleškega imperija

Rusko-angleško ljubosumje do bojevitiga naroda, ki ima v rokah ključ Indije

Malo je držav na svetu, ki bi se imele za svojo samostojnost zahvaliti tako nevhvaležnemu naključju spora med dvema svetovni- ma imperijama, kakor je baš Afganistan. In ko je v minulih dneh šla kakor rdeča nit skozi svetovno časopisje vest, da pripravlja Rusija udar v Britsko Indijo, pogledimo, kako je z deželo, kjer se drugače v Evropi daleč vsaksebi zarezana imperija Angleži in Rusije stikata na najbolj kočljivi, notranjcelinski geopolitični točki sveta.

Afganistan je gorata dežela, ki meri 731 tisoč km² in šteje nekaj nad 6 milijonov ljudi. Od nekdanje važne prehodno ozemlje meji na severu na Rusijo, na zahodu ji je sosed kraljevina Iran, v ostalem delu pa angleška Prednja Indija. Šestino neprehodnega sveta tvorijo pustinje, le nekaj oaz pri Heratu, Kabulu in ob rekah poživilja deželo.

Afganci so mešanica Arijcev in Semitov, to nad vse bojevito pleme je fanatičen pristaš islama.

Gospodarsko je dežela brez pomena, politično pa stopa njena lega daleč v ospredje. Zato ni čudno, da so tu že kmalu po angleško-ruskih ekspanzijah trčili interesi obeh vele- sil baš v tej zemlji skupaj.

Krvavi upor proti Angležem

Ko so Angleži 1839 zasedli Afganistan, se je dvignil proti njim splošen upor. Angleški komisar in poslanik v Kabulu sta bila umor-

jena. Dne 6. jan. 1842. je angleška vojska zapustila prestolnico, na Hajbarskem prelazu so jo pa vstajski Afganci strahovito pobili. Ze iste jeseni so se Angleži maščevali, razde- jali so mesti Ghasni in Kabul.

Ko je afganski emir Šir Ali 1878 sklenil prijateljstvo z Rusi in je odklonil sprejem angleškega odposlanstva, je močna angleška

armada znova prekoračila meje. Angleški upravitelj je zavladal v Kabulu, novi emir je moral priznati nadrejenost Foreign Officea v Delhiju. Razen nekaterih važnih prelazov so Angleži deželo izpraznili, toda še naslednje leto je bil

drugi angleški poslanik umorjen.

Pod generalom Robertsom so Angleži znova zasedli Kabul. Emira so internirali v Indijo,

prej odstavljeni emir Abdurama je pa z rusko pomočjo zavladal v deželi. Angleži so se umaknili, ukinili so svoje poslanstvo v Kabulu. Vlada Herata se je dvignila proti Kabulu in l. 1880 strahovito porazil angleško vojsko pri Maiwandu.

Pozneje so terjali Afganistan zase Rusi. Angleži so utrdili Herat, iz doline Inda so speljali železnico do Camana in ga zasedli. Po pogodbi z dne 31. avgusta 1907 sta obe državi priznali neodvisnost Afganistana. V svetovni vojni je afganski emir, kljub pozivu Turčije, ostal zvest Angliji. Nemška delegacija, ki je pritiskala nanj, da prestopi k osrednjim velesilam, je naletela na močan odpor Afgancev.

Ko je bil februarja 1919. emir Hakib Ulah umorjen, je njegov tretji brat Amanulah napovedal sveto vojno Angležem.

Pred angleško premočjo so se morali Afgan- ci umakniti s prelazov, toda bili so v bojih uspešni in Anglija je bila lahko vesela, da je dosegla mir. Deželi je bila priznana popolna samostojnost, nje ugled v islamskem svetu je narastel. Slejkoprej je pa ostala vabljiva točka za ruske cilje k oceanom, saj se tu odpirajo Rusom le nekaj nad 500 km od afgan- skih prelazov plodne ravnine muslimanske severne Indije in dalje na jugovzhod topli za- livi Indijskega oceana. Je tu druga točka sveta, kjer si poleg Dardanel gledata Anglo- sas in ruski medved najbolj črno nasproti.

Vzhodna Azija, Kiautčov, 552 in 639.200 ljudi.

PASIVNA »PEŠČENA VREČA«

Zanimivo je, da se Nemcem v 30 letih upravljanja prekomorskih kolonij ni posrečilo, da bi tam našli drugo domovino kakor Angleži in Francozi. Po- krajine so bile silno redko naseljene. Afriki sta prišla po dva odnosno sedem ljudi na 1 km² v Tihem oceanu 1,8 ljudi na 1 km². Vseh nemških kolonijah je bilo le 280.000 belcev. V pogledu trgovine so bile nemške kolonije, z izjemo Oceanije, si- sivne. Iz »peščene vreče«, kakor so Ne- ci imenovali afriško posest, so uvažali ka- feno, kavčuk, kopro in razne južne de- že. Dejanskih koristi bi Nemci od kolonij tudi sedaj ne imeli; bile bi pa moderni vojni silno važnega strateškega pomena za zrušitev angleškega imperija.

Ali so možje stanovitni

Nekemu francoskemu topničarju je posrečilo, premagati vse ovire in ketnega načina streljanja. Z raketnimi topovi bo mogoče streljati granate in bombe strupenega plina na 300 do 400 km daleč! Ali nas bodo Francozi v tej vojni presenetili z novim imenjem moderne tehnike?

Ali so možje stanovitni

Katarina Velika je vedno trdila, da ni človek vztrajati pri prvotnih nazorih in ne izpreminjati, čeprav bi komu prineslo s tem še večjo krivico. Le norci so nes- tanovitni! Je dejala velika carica in se vse življenje držala — stanovitnosti v svojih n- zornih.

V praktičnem življenju vemo, da ne bi bilo nič vso svojo razvojno pot konstat- ten. Med mladostjo in starostjo se pre- menijo nazorov, ti spet se v pokolen- jih ponavljajo in stavlja drugim za zgled. Sateljska lise Molzahnova je zbrala znakov za možke, kakor se ti v ženskih izpreminjajo.

Kako sodijo možki o stvareh:

- pri 20 letih:**
1. Če človek le hoče, pride daleč!
 2. Ljubi se samo enkrat!
 3. Vsi ljudje so dobri!
 4. Ženske so velika skrivnost!
 5. Praktična obleka mora biti sportna!
 6. Oženil se bom le z izobraženko!
 7. Nikoli ne bom imel trebuha!
 8. Ženske znajo izvrstno prisluskovati!
 9. Najlepše pri radiu je iskanje postaj!
 10. Ljubezen ne zahteva darov!
 11. S prvim prihranjenim denarjem si kupim frak!
 12. Prava žena razume moškega!

- pri 30 letih:**
1. Z voljo samo ne prideš nikamor!
 2. V življenju se lahko tudi večkrat ljubi!
 3. Ljudje so v splošnem dobri!
 4. Le malo je skrivnostnih žensk!
 5. Obleka mora dobro pristajati!
 6. Oženil se bom le z ljubko žensko!
 7. Človek se mora zgodaj pobrigati za svoje telo!
 8. Ženske znajo govoriti, da je ljub!
 9. Najlepša v radiu je plesna muzika!
 10. Majhni darovi ohranijo prijateljstvo!
 11. Ali moram res drevi obleči frak?
 12. Nobena žena ne more moža prav raz- meiti!

- pri 45 letih:**
1. Mnogo je neumnih, ki so daleč prišli!
 2. Kaj res ne moreš razumeti, da je mogo- če tudi dvoje bitij hkrati ljubiti?
 3. So tudi dobri ljudje na svetu!
 4. Ni neumnjsega od ženske, ki misli, da skriva v sebi tajno!
 5. Obleka mora dobro pristajati!
 6. Oženil se bom le z bogato žensko!
 7. Brez trebuha moški ne velja!
 8. Žena me stalno zapostavlja, prekineja v besedah!
 9. Najlepše v radiu so opere!
 10. Veliki darovi ohranijo ljubezen!
 11. Vraga, kako mrzim frak!
 12. Nobena žena ne more moža prav raz- meiti!

- pri 60 letih:**
1. Da sem prišel dalje, se imam zahvaliti bistri glavi in železni energiji!
 2. Počutim se kakor 20-letni, odkar spet ljubim!
 3. Ljudi moramo vzeti take, kakor so!
 4. Ženske so uganka!
 5. Obleka mora biti lahka in ne premo- der!
 6. Zakaj sem vprav tebe moral poročiti, res ne vem!
 7. Tudi jaz sem bil nekoč tako vitek, ko- r ste vi!
 8. Pri svoji ženi sploh ne pridem več z be- sedo na vrsto!
 9. Če spet — ta radio!
 10. Nihče mi ničesar ne podari!
 11. Med lepimi ženskami se le v fraku po- čutim segipnega!
 12. Nobena žena ne more moža prav raz- meiti!

Drobne novice

Trgatev na meji Slovenskih goric

Terezino — čas trgatve je tu. Takoj po 1. oktobru so pričeli s trgatvijo manjši vinogradi, medtem ko so večji še čakali. Mnogo škode je napravilo na grozdju zadnje deževno vreme. Kolikor ni mozdje močno gnilo, so začele odpadati jagode. Pa tudi prejšnje suho vreme ni bogve kako dobro vplivalo na dozori- izredno debele lupine in ne da onega so- ka od sebe, kakor grozdje, razvito in do- zorelo v toplih jesenskih dneh.

V goricah ni letos onega vrvenja, ka- kor prejšnjega leta, tudi tujcev je dokaj malo. Pogrešamo tudi povabljenega goste, ki so delili veselje gospodarjev ob času trgatve. Vse prehaja v pozabljenje. Kvan-

titativno bo dosegel letošnji pridelek povprečno tretjino manj kot lansko leto, kvalitativno pa približno isto od 18 do 21 stopinj tako, da bo letos odpadlo slad- kanje mošta. Kupčije z moštom ni, trgo- vina je zastala. Nemci izvažajo svoje pri- delke v sodih in kadeh preko meje, ker je njim vsako prodajanje letošnjega pri- delka prepovedano. Cene vin v letošnjem letu tudi onstran meje ne bodo več tako ugodne, kakor prejšnjega leta.

Naši mali vinogradniki bodo jedva do- segli izkupiček v oni višini, ki jim bo za- dostoval za kritje obdelovalnih stroškov čez leto ter plačilo javnih dajatev, ki se stopnjujejo od leta do leta.

Mariborske drobne vesti

DELA NA STOLPU MARIBORSKE STOLNICE

Včeraj popoldne se je zbrala pred ma- riborsko stolnico velika množica ljudi, ki je opazovala nevarno delo delavcev na stolpu. Romih na vrhu stolpa. Poslovod- ja trdke Romih g. Petelinšek je s po- močjo treh delavcev montiral na 70 m visokem stolničnem stolpu ogromno ko- vinasto kroglo, ki jo je trdka Romih popravila in pozlatila. Krogla meri v premeru nad 96 cm in tehta okoli 40 kg. Danes pa so montirali 2 in pol m visok železen križ, ki je ročno delo iz starih časov. Križ je tudi pozlačen in tehta nad 100 kg.

V NEDELJO OBHOD ŽIVALI

Ker je bilo preteklo nedeljo slabo vre- me, se napovedani obhod živali, ki ga pripravlja Društvo za varstvo in zaščito živali, ni vršil. Obhod pa bo to nedeljo dopoldne. Sprevod živali bo krenil z Zrinjskega trga po mestnih ulicah na Kralja Petra trg in po isti poti nazaj na Zrinjskega trg, kjer bo razhod.

OPEKLINE USMRTILE OTROKA

V mariborsko bolnišnico so prinesli star- čovo iz Roč, ki se je po nesreči doma po- klil z vročim zdrobom. Bolečine od ope- klin pa so bile tako hude, da je dekletce kmalu po prenosu v bolnišnico umrlo.

Zaradi bolezni se je ustrelil v svojem stanovanju na Kozjaku 67letni posestnik Anton Turk. Bil je na mestu mrtev, ker mu je krogla prebila srce. Turk je bolehal na duhu.

Zrtve trgovca z belim blagom. Urad- ni Martin Gašpar s Koroške ceste je pri- šel policiji, da je 15. septembra odšla njegova 20letna hčerka Julija. Na abiturientka celjske gimnazije. Odšla je na podlagi časopisnega oglasa v Som- bor v službo kot vzgojiteljica. Ker se mla- de Mariborčanka doslej še ni oglasila, z oče boji, da je padla v roke trgovcu z belim blagom. Policija je uvedla pre- iskanje.

Utopljenec v tovarniškem kanalu. Vče- raj so v tovarniškem kanalu papirnice na Sladkem vrhu našli okoli 40 let sta- roga neznanega utopljenca. Ker je imel v cigaretni dozi nemške cigarete, sodijo, da je utopljenec iz Nemčije.

UBOJ PRI KOŽUHANJU

Pri nekem posestniku v Drobne do lu- di Laskim so te dni kožuhal. Navzoča na bila tudi 26letni sin posestnika Karl Zupuska iz Velikih Grahov. Med omenjenima dvema je nastal prepir in pre- čena Reza je Zupuskov hlapec Reza v trebuh. Teško ranje- no, kjer je včeraj vsled dobljene po- moči umrl. Ubijalca so izročili sodišču.

Predsednik družabnega pokreta »Slo- venska misao« v Jugoslaviji, opolnomočeni minister v pok. g. Vladislav Savič, se je včeraj mudil v Celju. Zvečer se je v Celj- skem domu vršil važen sestanek pred- stavnikov nacionalnih in kulturnih orga- nizacij.

Štirje Pullmanovi vozovi so bili pri- slovu, ki vozi ob 15. skozi Celje. Vozovi so bili polni otrok, dečkov in deklic. Na avtomobilu »Kinder der Stadt Wien«. Malčki so se peljali v Italijo na oddih.

Iz prometne službe. Po službeni po- zivni sta premeščena prom. urad. Franc iz Veleša v Slovensko Bistrico in iz Središča. c. Jadranska straža v Celju pripravlja oslavo osvoboditve Jadrana, združeno s praznovanjem Slovenske. Proslava se v vršila predvidoma v soboto 28. t. m. v mestnem gledališču v obliki svečane

GASILCI REŠILI STARČKA IZ GORE- ČE HIŠE

V sredo zvečer okoli pol 10. ure je za- čelo goreti gospodarsko poslopje posest- nika Antona Odeška, ki pa je bil ob izbruhu ognja od doma. Kmalu so pri- hitele na kraj požara gasilske čete iz To- polšice, Šoštanja in Družmirja, katere so zadnji trenutek rešile iz goreče hiše oglašlega starčka, ki je bil tako slab, da ni mogel sam iz hiše. Ogenj se je tako hitro razširil, da so se morali gas- ilci omejiti samo na reševalna dela. Po- žar je napravil posestniku nad 30 tisoč din škode, ki pa je le deloma krita z zavarovalnino. Vzrok požara ni znan.

JATAGAN-MALI V RAZVALINAH

V okolici Beograda je po vojni nastala naselbina Jatagan-Mali, kjer so siromašni ljudje gradili vsevpred brez vsakih na- črtov male kočice z nehijskimi stan- novanji. Ta naselbina je izgledala kakor nekdanja sramotna mariborska barakar- ska četrt. Beogradska mesta občina je za- to sklenila, da bo vse te ciganske kočice porušila in za stanovanke zgradila hišice z zdravimi sončnimi stanovanji. Doslej je porušila občina 235 takih hiš v Jataganu- Malem. Rušenje se bo pomladi nadalje- valo.

LOV NA VOLKOVE

Zaradi vedno hladnejšega vremena in snega, ki je zapadel v visokih planinah, so volkovi v Bosni vedno bolj nadležni. Zgodilo se je že, da je kar cela čreda vol- kov napadla vas in grozila ljudem in ži- valim. Zato so vaščani v bosanski vasi Trubljani priredili lov na volkove. V enem popoldnevu so ubili 12 volkov.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.—. Družbe, preklicni, dopisovanja in ženskovanski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vpslati v listu skupaj z naročilom ali pa po pošti na poštovalni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

Razno

ZAKAJ JUTRI
vsj v »Lovski dom« nad Tre- mi ribniki?

ZATO
ker z boljšim vinom in naj- raznovrstnejšimi kuhinjskimi specialitetami nas ne postre- že nihče drug kot Dragica. 9910-1

SPALNICE, JEDILNICE, KU- HINJE

vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavih dobite v zalogi pohištva. Aleksandro- va c. 48. 4311-1

PONIKLANJE.
pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ru- da«. Maribor. Trstenjakova ulica 5. 6177-1

Hišni posestniki in najemniki pregledite Vaše peči in štedil- nike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni **ANTON RAJŠP. MARIBOR** Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013-1

Pletenine, z m s k o perilo v bogati izbiri po najniž- jih cenah

pri **»Lama«**
Jurčičeva ul. 4. — Prost ogled!

PREMOG

Peklenica, najboljša in naice- nejša domača kurjava, pri na- ročilih nad 1000 kg vagonске cene, pri večjih odjemih za- tevaite posebno oferto. D. Stu- hec, Maribor, Kralja Petra trg št. 4-II. 9863-1

HALO! samo v gostilni »Split«, Koro- ška c. 39, dobite sladki dal- matinski mošt. 9872-1

NOGAVICE
(lastni izdelki), rokavice, vol- na, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (noleg tržnice). 9879-1

GOSTILNA ŠPUREJ
Studenti, vabi na vinsko tr- gatev 10058-1

VINSKA TRGATEV

v gostilni Papež na Pobrežju Vabi vodstvo Debelak. 9911-1

ELEKTROINSTALACIJE

novih stavb, popravila vseh vrst aparatov izvršuje po kon- kurenčnih cenah. Elektro-Si- nič, Meljska c. 1. 9914-1

OPREMLJENO SOBO

oddam. Naslov v upravi »Ve- černika«. 9926-7

SLADEK MUŠKATELEC

prvovrsten, točji gostilna Jost pri sv. Urbanu, Liter Din 10. Prijatelji dobre kanljice pri- srčno vabljani. 9929-1

BARVE

lake, čopiče, karboline, pa- što za parkete itd. dobite najceneje v trgovini Franjo Hanl, Orožnova ulica 3. 9956-1

POSTELJNO PERJE

po din 8.—, prebrano din 10. kemično čiščeno in skubljeno din 30.—, kemično čiščeno in ročno skubljeno din 45.—, gosje perje, polbelo, ročno skubljeno din 55.—, ka- kor tudi polovico čisto beleca puha, najčistejši puh po brez- konkurenčnih cenah pri »Lu- na«, Maribor. Samo Glavni trg 24. 9957-1

DOKOLENICE

nahrbtnike, aktovke, kovčege ročne torbice, ovratnike in vrvice za pse itd. priporoča Kravos, Aleksandrova 13. 9964-1

VINOTOČ

Ipavic, Košaki 62, staro vino in nov vinski mošt. 9997-1

NOV MUŠKATELEC

v gostilni Mösch, Stolna ul. 8. 9999-1

ŠIVILJA

gre šivat na dom. Cankarje- va 18, pritičie, desno. 10007-1

HALO!

Gostilna Kekec, Meljski hrib. Vsako nedeljo koncert. Vno od din 8.— naprej. Tudi topla in mrzla jedila po najnižjih cenah. 10010-1

PRIJATELJI

dobrih domačih jednih in kr- vavih klobas so vabljani v soboto in nedeljo v gostilno »Novi svet« pri Studenskem gozdu. 10013-1

RAZNOVRSTNA VINA

prav dobra, dobite v gostilni »Prešernova klet« v Gospo- ski ulici. 10018-1

VSI

jutri v nedeljo v gostilno »Hausapacher« na klobase in druge dobrine, dobro do- mače vino. 10031-1

SOKOL RAZVANJE

priredi jutri vinsko trgatve v gostilni Lebe. Vabljani! 10033-1

DELNIŠKI PLAŠČ

(brez aktiv in pasiv) nomina- le 500.000 din v tiskanih del- nicah, se odda. Vprašati na poštini predal 219, Ljubljana I Slava Seme. 10041-1

ZAKONSKI PAR

takoj sprejem na celo oskr- bo. Meljska 29. 10042-1

Posest

HIŠO

trstanovaljsko z lokalom Sredi Maribora (Mlinska 8) prodam. Posredovalec dobi nagrado. 9917-2

HIŠO

z vrtom prodam. Trisobno stanovanje takoj na razpolo- go. Sp. Radvanje 6, poleg opekarne. 9928-2

STAVBENE PARCELE

lepe, naprodaj v Gor. Rad- vanju. Vprašati pri Sluga in Kette, Miklošičeva 2, 9995-2

LEPA NOVOZGRADBA

4 sobe, 3 kuhinje, vrt. 55.000, potrebno 44.000 gotovine. Moderna novozgradba, lokal. 7 stanovanj, vrt, prejem din 24.000, 200.000. Novozgradba 6 stanovanj, 2 kopalnici, din 275.000. Vinogradno posestvo pri mestu, 80.000. Lepo veli- ko posestvo brez vinograda za živinorejo, velika gospo- ska hiša, hlevi, 300.000. Par- cele 35.—, 60.—, 120.—. Po- sredovalnica »Rapid«, Go- sposka 28. 10024-2

NOVA HIŠA

2 sobi, kuhinja, shramba in veža ob banovinski cesti na Lebečih naprodaj. Karol Le- ben, Lebečna. 10040-2

HIŠA

lepa, zidana, enodružinska z dvornikom in svinjakom. z lepim ograjenim vrtom ugod- no naprodaj. Sp. Dobrav. 81, Kobač. 10047-2

Najbolj varna nalozba denarja,

ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo - - Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Hranilnica dravske banovine Maribor

Centrala Maribor

v lastni novi palači na ulici
Gospodske in Slovenske ulice

Podružnica Celje

nasproti pošti, prej Južna
štajerska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIZICE IN TEKOČI RAČUN PO NAJUGODNEJSEM OBRESTOVANJU

Kupim

**Naročajte
blago
po pošti!**

**Kadar pošljete
denar po pošti, ni
sledu o bojazni—**

zakaj bi se torej bali naročiti blago po pošti?

Ako blago, ki ga vam bomo poslali, ne bi ustrezalo, vam ga zamenjamo ali vrnemo denar.

Zahtevajte naš brezplačni, bogato ilustrirani katalog najrazličnejšega blaga pri zelo nizkih cenah.

Veleblagovnica

Vestnik: Ohles

Zagreb, Illica 4 in 6

Copisi: Zagreb II., poštni predaj

POHIŠTVO

dobro ohranjeno, za gospodsko sobo ali salon kupim. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Salon«, 10011-3

HIŠICO

z vrhom kupim Pobrežje, Gubčeva ul. 48. 10043-3

Prodaj

POZOR TAPETNIKI!

Prodaj poceni dobro ohranjen strop, kateri odvlja in istočasno čee afrik ali žimo. P. Novak, Jurčičeva 6. 9945-4

OTROŠKI VOZIČEK

dobro ohranjen, globok, napredaj. Cankarjeva 8, prtiličje. 9905-4

TRGOVINA

mešanega blaga tik farne cerkve napredaj. Potreben kapital 25.000 din. Naslov v upravi »Večernika«. 9951-4

KROJAŠKI ŠIVALNI STROJ napredaj. Wilsonova 13/I. 9915-4

ČISTA TRDA POSTELJA in nočna omarica z marmornim ploščo napredaj. Cvetlična 21/II. 9920-4

KONCERTNE CITRE metode Toussaint-Langenscheidt in Mertner v francosčini napredaj. Maistrova 13. vrata 2. 9933-4

SADNO DREVJE priznane sorte, jabolka, hruške in orehe po ugodni ceni napredaj. Ivan Mravljak, Vuhred. 9938-4

MENJALNI BILJARD dobro ohranjen, poceni napredaj. Gambrova dvorana. 9941-4

GOSTILNA

na prometni cesti se ugodno prodaj ali se da v najem. Vprašati v gostilni Lebarič. Košaki pri Mariboru. 9945-4

MESARIJO

na prometni točki oddam v najem. Naslov v upravi »Večernika«. 9948-4

NAGROBNi SPOMENIK

iz belega marmora kakor tudi pokrov za navidezno grobnico poceni napredaj radi opustitve starega mestnega pokopališča. Vprašati pri g. Josipu Svensku, pokopališkem pazniku. Livada 5/I. Maribor. 9949-4

2 PEČI ZA ŽAGOVINO

1 štedilnik, železen, poceni napredaj. Kremžar, Prištaniška 7. 9913-4

STARO POHIŠTVO

in nov ŠIVALNI STROJ SINGER zelo poceni napredaj. Franc Vidmajer, Gosposvetska št. 2 Pobrežje. 9963-4

AVTO!

majhen tovorni (Lieferwagen) ugodno prodaj ali zamenjam za osebni avto. Vprašati: Mlinska 10, dvorišče. 9966-4

VEČ ŽALUZIJ

(polkne) okna in razni drugi stavbeni predmeti napredaj. Tyrševa 7. 9967-4

MOTORNO KOLO

97 ccm. napredaj. Splavarška 3. 9968-4

KAD ZA ZELJE

160 litrov velika, nova, poceni napredaj. Plinarniška ulica 13. Maribor. 9983-4

BUČNO OLJE

dobro in sveže, nudi Tovarna bučnega olja, Maribor, Taborska ulica 7. 9998-4

ŠPECERIJSKA TRGOVINA center Maribora, s trisobnim kompletno opremljenim stanovanjem, z 2 sobama za stopstvom radi selitve napredaj. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Gotovina«. 9996-4

DVE PEČI

za koštani peji, skoraj novi, napredaj. Tomšičev drevo-red 8. 10000-4

JEDILNA OMARA

(kredenca) in otroška postelja poceni napredaj. Tyrševa ulica 24/III. (desno). 100004-4

TRGOVINO IN GOSTILNO dobro ldočo, takoj prodaj ali dam v najem. Naslov v upravi »Večernika«. 10014-4

KROJAŠKO DELAVNICO na dobri točki takoj ugodno prodaj ali dam v najem radi odselitve. Naslov v upravi »Večernika«. 10020-4

POHIŠTVO

2 novi spalnici, moderni in kuhinja poceni napredaj. Mizarstvo, Miklošičeva 6. 10026-4

OMARE

postelje, kredenca, peč, mala otomana, pernice, kauč in raznovrstno poceni napredaj. Frankopanova 1. 10032-4

MIZNI ŠTEDILNIK

nov, napredaj. Zolgerjeva 9. Fischinger. 10034-4

Stanovanje

STANOVANJE čisto in poceni, sončna lega, oddam rednemu plačniku. Aleksandrova 101. Pobrežje. 9818-5

STANOVANJE eno- in dvosobno v novi zgradbi pri postajališču Tezno oddam. Ptujška c. 33. 9819-5

STANOVANJE

lepo, dvosobno, z verando v centru mesta oddam. Naslov v upravi »Večernika«. 9838-5

SOBO IN KUHINJO

oddam. Kettejeva 10. Špessovo selo, s 1. novembrom. 10054-5

SOBO S KUHINJO

v Studencih oddam. Vprašati Aleksandrova 33/I., nasproti železniški delavnici. 9904-5

SOBO S KUHINJO

oddam za 2-3 odrasle osebe. Pobreška cesta 21, blizu Magdalenske cerkve. 9907-5

DVE SOBI

sončni, čisti, z majhno kuhinjo oddam s 1. novembrom. Koroška cesta 99. 9908-5

STANOVANJE

dve sobi in kuhinja, oddam s 1. novembrom na Pobrežju Vprašati Kneza Koclja 17. dvorišče. 9909-5

STANOVANJE se zmožni vajenci iz poštenih hiš za kovinsko industrijo s predpisano šolsko izobrazbo. — Predstaviti se od 9. do 11. ure v spremstvu staršev v tovarni kovinskih izdelkov

Pontos centrala d. z o. z. Maribor, Meljska cesta 55 in 55a

STANOVANJE

enosobno, sončno, parketirano, v novi hiši, oddam s 1. novembrom ali 1. decembrom stranki brez otrok. Ljubljanska 22. 9919-5

STANOVANJE

dvosobno in enosobno stanovanje takoj oddam. Aleksandrova 45, Studenci. 9916-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM

oddam 1 ali 2 osebam. Sp. Radvanjska cesta 29. Nova vas. 9912-5

STANOVANJE

lepo, sončno, soba in kuhinja, v novi stavbi, v bližini mesta oddam. Pobrežje, Nasipna 55. 9923-5

STANOVANJE

soba in kuhinjo pod enim ključem oddam. Jerovškova 34. 9930-5

DVOSOBNO STANOVANJE sončno, oddam s 1. novembrom. Meljski hrib 1. zraven tovarne »Mirim«. 9931-5

SOBO IN KUHINJO

takoj oddam v novi hiši nasproti Kralja Petra cesti 148. Studenci. 9932-5

DVE STANOVANJI

vsako pod svojim ključem oddam poceni s 1. novembrom ali decembrom. Jadranka 53. 9934-5

STANOVANJE

soba in kuhinja, oddam s 1. novembrom. Ralčeva ulica 6. 9939-5

SOBO IN KUHINJO

oddam stalni stranki. Studenci. Kralj Matjaževa 34. 9973-5

STANOVANJE

dvosobno, oddam takoj. Smoletova 10. 9965-5

STANOVANJE

lepo, enosobno, ali manjše dvosobno v mestu iščem za takoj ali za 1. november. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Inženjer«. 9944-6

SOBO S ŠTEDILNIKOM

oddam na Pobrežju. Vprašati Lovca, Glavni trg 4. 9975-5

MODERNO STANOVANJE

2 sobi s pritliklinami, oddam v Prešernovi 30a. 9982-5

LEPO STANOVANJE

blizu koroškega kolodvora. Cankarjeva 3, za 175 din oddam mali družini, državnemu uslužbencu ali upokojujencu. Vprašati pri Pižentu istotam. 9994-5

STANOVANJE

soba in kuhinjo, oddam s 1. novembrom. Studenci. Pušnikova 5. 9993-5

STANOVANJE

oddam takoj pošten in mirni stranki. Benet. Dravska ul. 10. 9990-5

STANOVANJE

soba, kuhinja, kabinet, oddam. Sp. Radvanjska 41. Nova vas. 9988-5

SOBO IN KUHINJO

oddam takoj ali pozneje. — Vprašati v trgovini Holan. Kamnica. 10044-5

STANOVANJE

soba s štedilnikom in sobo in kuhinjo oddam. Pobrežje, Nasipna 80 (nasproti tovarni). 10048-5

SOBO IN KUHINJO

poceni oddam. Nasipna 90. ob Tržaški. 10030-5

Stanovanje išče

STANOVANJE

dvosobno iščem. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Center ali bližina«. 9946-6

STANOVANJE

dvosobno, sončno, v novi hiši z vsem komfortom iščem. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Sončno«. 9971-6

STANOVANJE

iščem v magdalenskem predmestju ali okolišu. Dve sobi, kuhinjo s pritliklinami za 15. november ali 1. december. Naslov v upravi »Večernika«. 10036-6

GOSPODA

sprejem v vso oskrbo. Roška 27. 10000-5

Službo dob

POSTREZNICO

pridno, pošteno, za nekaj dnevno takoj sprejem. Frankopanova ul. 20-I. 10051-9

2 KROJAŠKA POMOČNICA

za velike komade, boljša krojaštvo. Sl. Konjice. 9970-5

DEKLE

čedno in dobro vzgojeno, ljubi glasbo, sprejemamo učenko v damsko kapelo. St. rož od 15 do 18 let. Sirova ulica 10, Krčevina. 9940-5

NATAKARICO

srednje starosti, lepe manjnosti, predvsem pa poštenosti, išče za stalno delo s kavalcu. Išče za stalno delo. tilna Merdaus. 9940-5

KOVINO. OZIROMA

ZELEZOSTROVARJE iščemo. Reflektanti na poslejo pismene ponudbe s vedbo dosedanje prakse na upravo »Večernika«. značko »1000«. 9940-5

MODISTKO

samostojno takoj sprejemamo. Nožir-Vrečko. Stomškov trg 6. 9981-9

KROJAŠK. POMOČNICA

za velike komade, dobro sprejem takoj. Frankopanova ul. 10. 10000-5

SPRETNO DEKLE

snažno, za kuho in vsa hišna dela iščem. Naslov v upravi »Večernika«. 10000-5

POSTREZNICO

iščem s 15. oktobrom. Vprašati Dvořakova ulica 10/I. desno. 10016-9

SLUŽKINJA ZA VSE

pridna, samostojna kuharica, dobi službo pri 3 odraslih osebah. Wildenrainerjeva ul. II. nadstr. 10010-3

GOSTILNIŠKO KUHARICO

in plačljivo natakario sprejem. Naslov v upravi »Večernika«. 10000-5

KUHARICO

snažno, pridno, ki opravlja vsa hišna dela, vajeno boljši hiš sprejme čimprej trilateralno družino v Celju. Ponudbe na upravo »Večernika«. značko »Postena«. 10000-5

Izbrane poezije Gregorčiča in Prešerna

v miniaturni dobiti v knjigarni »Tiskovne zadruga«, Maribor

TELEFON 5-45 Aleksandrova c. 15

ispela je velika izbira jesenskega in zimskega blaga, za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, oficirske, financerske in železničarske uniforme. Krojaške potrebščine. Velika odprodaja ostankov. Kakor vedno dobite po najnižjih cenah in v najboljši kvaliteti samo v **ČESKEM MAGAZINU, zraven glavne policije, MARIBOR, Ulica 10. oktobra**

Sobo išče
SOBICO
iskrbo išče soliden
zastavnik. Dopisi na upravo
»Večernik« pod »Takoj«,
9927-8

LEPO SOBO
iskrbo išče 2 posteljama, s
komodico iščem za 1. novem
ber. Ponudbe na upravo »Ve
černik« pod »Doktor«,
9940-8

Službo išče
POŠTENO DEKLE
iskrbo išče službo pri bol
nišni v Mariboru za
plačilo pod pogojem,
da bo mogla naučiti ku
har. Naslov v upravi »Ve
černik«, 9885-10

Zgubljeno
ZLATA ZAPESTNA URA
je izgubila od gledališča
Magdalenskega parka.
Najbližji dobi nagrado. Na
slov v upravi »Večernik«,
9978-11

Dopisi
VDOVEC
iskrbo išče poduradnik
z mesečnim dohodki din 2000
z eno je odraslo hčerko bi
poročiti simpatično gospodično
ali vovo s primernim pre
noženjem. Ponudbe na upra
vo »Večernik« pod »Miren
dom«, 9953-12

MLAD GOSPOD
iskrbo išče znanja z ljubko
gospodično za skupno razve
drilo. Ponudbe s sliko na upra
vo »Večernik« pod »Lepa
jesen«, 10035-12

Lokal
LEP LOKAL
oddam s 1. novembrom v na
jem. Naslov v upravi »Večernik«
10056-14

V našem
HIŠO
iskrbo išče oddam v na
jem ali s 1. novembrom
iskrbo išče brez otrok v
Ljubljani št. 175, pri teženski
školi. Naslov v upravi »Večernik«
ali pri sosedu. 9960-15

VILO
iskrbo išče sobani, kopalnico,
pritiklinami in vrtom
oddam v našem. Cena din 1500.
Naslov v upravi »Večernik«,
9969-15

Spomnite se CMDI

Naročnino
za »Knjige Vodnikov družbe« sprejema
»Knjižarna Tiskovne zadruga«
Maribor, Aleksandrova c. 13 Telefon 25-45

Franc Žižek
krojaški mojster
Pokopali ga bomo v nedeljo, 15. okto
bra, ob 4. uri, na studenskem pokopa
lišču.
Žalujoči ostali.

POSOLJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

RAZSTAVA modernih DAMSKIH PLAŠČEV

kostumov in oblek v veliki izbiri vse iz dobrega volnenega blaga **Trgovski dom, Maribor**

Perilo za gospode,
pižame, kravate in vse ostale predmete za gospode kupite dobro in poceni v modni trgovini

K. TKALEC
MARIBOR
Gospeska ul. 32

Zlato in srebro,
briljante, zastavljane listke išče nujno za nakup
M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gospeska ulica 15.

POHIŠTVO
odeje, kauče, zavese, ma
drace dobite najceneje pri
E. ZELENKA
ULICA 10. OKTOBRA 5.

Continental
na ugodne mesečne obroke
IVAN LEGAT
Maribor, Vetrinjska ul. 34
Ljubljana, Prešernova ul. 40

Najboljše kosovno apno
Apnenice Ant. Birolla, Kresnice
pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana,
Dalmatinova ulica 10

Suh ladijski pod (Koroška smreka)
in slavonski hrastovi in bukovi parjeni parketi stalno na zalogi
TOVARNA PARKETOV
Jasip Rendeli, Maribor, Koroška c. 10
Polaganje vršimo pod strokovnim nadzorstvom. (dvorišče)

OKASA
tablete
Pri spolni slabosti lahko poskusite
OKASA
tablete
za moške
100 komadov din 220.—
proti povzetju
Zastopnik: Lekarna
Mr. Rožman Miroslav
Beograd — Terazije 5
Ogl. reg. S. 5846-36

SIGMA električne štedilnike raznih velikosti
SIGMA električne hladilne omare za gospodinjstvo
90, 120, 180 litrov vsebine in večje za trgovine, restavracije in gostilne
ter vse električne stroje in aparate prodaja in dobavlja in izvršuje vsa popravila
Jugosl. elektr. d. d. BROWN BOVERI
podr. Ljubljana, Tyrševa c. 12, Tel. 24-42

Industrije in obrtniki železne in kovinarske stroke pozor!

Plačamo stalno sledeče cene: za težko staro železo do din 1.—, za železno pločevino din 0.50, za litino do din 1.40, za medenino din 6.—, za baker din 8.—, za stari cink din 2.50, za svinco din 3.—, za kilogram.
DALJE KUPUJEMO po najvišji dnevni ceni. vsakovrstne tekstilne odpadke, cunjice, krojaške odpadke itd. Vsa pojasnila glede cen Vam daje
veletrgovina s surovinami in prevoz tovorov
tvrdka SLUGA IVAN, v Mariboru, Tržaška cesta št. 22. - Telefon št. 22-72

Vse šolske knjige

zvezke in ostale potrebščine za šolo, kupite najceneje v knjižarni in papirnici
Tiskovne zadruga, Maribor, Aleksandrova 13
Telefon 25-45

POSOLJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

Deležna glavnica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.
Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.
Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

MASLO
poštne pošiljke 1/2 kg
za inozemstvo v zabojčkih, dobite v l. mariborski mlekar
A. VERBIČ
(naspr. gl. kolodvoru)
ISTOTAM: jogurt in spenjena smetana tudi v zimskem času

Priporočamo
Novo krznarstvo
Štefan Prodanovič, Maribor, Koroška 20/I.
ki se odlikuje po solidni izdelavi in lepi izbiri krzna.

MOŠKI! Pri spolni slabosti
(spolni impotenci)
poskusite hormonske pilule
HORMO-SEKS
Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VIT«, Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39.

V Mariboru ima največji uspeh »Večernikov« oglas!

ZA DEŽ IN BLATO

35

38732-613
Visoki otroški lakirani čevljički iz gumija. Praktični, dobri za deževne dneve, ker ne prepuščajo vode.

39

38395-611
Najskromnejša gospodinja se lahko počeni: zaveže se pred vlago in mrazom ako kupi te gumijaste čevlje.

49

78155-661
Moderne ženske galose, ki se zapenjujejo z gumbom in se zato zelo lahko obuvajo. Nosijo jih vse dame, ki pazijo na svoje zdravje in na snago svojega doma.

39

98157-652
Moške galose iz črne lakirane gume. Ni človeka, ki jih v dežju in blatu ne bi potreboval. U njih lahko nosite tudi stare čevlje.

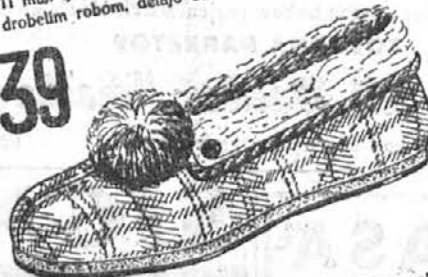
PO HIŠI

19

2560-56
Ti mali ljubki čevljički iz rdečega filca, okrašeni z drobnim robom, delajo otrokom veliko veselje.

39

7225-44
Udobne copale za dom iz močnega filca z vmesnimi podplati in prožnimi podplati so gospodinji najpotrebnejši.

49

7217-42
Kadar se vrnete domov z dela, se boste najboljše odpočili v teh udobnih copalah iz volnenega dubla z debelimi filcistimi vmesnimi podplati in z usnjenimi podplati.

59

7256-48
Tople moške visoke copale za dom iz filca z debelimi filcistimi vmesnimi podplati in usnjenimi podplati. Neobhodno potrebne za domaći odmor.

ZA DELO

59

3925-68805
Čevlji za gospodinjstvo iz močnega boksa z močnimi in neraztrgljivimi gumijastimi podplati. Zelo trpežni.

49

0707-68802
Močni in udobni usnjeni opanci z močnimi gumijastimi neraztrgljivimi podplati, ki so na notranji strani prevlečeni z usnjenimi notranjki, na zunanji strani pa so ojačani z gumijastimi nastavki.

79

4767-68802
Oglejte si čevlje, ki jih poljedelci in delavci najbolj cenijo. Masna kravina in nepremokljivi gumijasti podplati so najboljša garancija za njih trpežnost.

79

17777-672
Kanadski visoki gumijasti čevlji z vstlim jezikom in močno podlogo. Na koncih in opetih so ojačani s posebno plastjo gume. Za delo na mokrih tleh.

Blato